Ն. 1009 — 1888 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1 ՇԱԲԱԹ ԷՐԹԷՍ — 1306 ՍԷՊՏԷՄԲԵՐ 7 — ՏԷՎՐՏԻՆԱՅԻ ՍԿԶԲ

20 ԱՐԱՄ

ՀԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԱԳԻՐ

20 ԱՐԱՄ

ԲՈԼՈՐԻՒՑԷ ՄԻԼԻՈՆ ԹԻՒՃԱՌԻՑԷ ՍԱՐԱՍԱՓԻՑԷ ՎԷ ԻԼՄԻՑԷ

ԵԼԿՄԻՐ ՊԱՏԱՔԷՆԱ

ԱՌՈՂՋ ԳԻՆԸԱԼՈՒՄԸ
12 տուբէ 6 տուբէ 3 տուբէ
ՍՊԱՄՊՈՀ 140 ղրշ. 70 ղրշ. 40 ղրշ.
ԹԱՇՐԱ 200 » 100 »
Մէկ թերթէն 20 ղրուշտան

ԻՂԱՆԱԹ ԳԻՆԸԱԼՈՒՄԸ
Լինելի, Զեռի վէ Ճինեի սահմանի ղրշ. 6
Վեւնեռ սահիպէ 11է 10ռ. հա. » 3
Մէվատը նաֆիսյա տարը պէնտէր մէճմանէն գապուլ օլունաճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրաղ իատէ օլունժաճագ տըր։

Խարբերտանէսի, Սիամպոլա Գապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրո 20 ճիվէլէկեան մարիպատանա տըր։ Ղեազիֆէի մէվատա հուգ գրնտա կազէթանըն սահիպ վէ մէսուլը ՅՈՒՍՈՒՖ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ միւրաճաաթ օլունա։

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍՊԱՆ

Բրէնս Ֆէրտինանտն Վարնատան Պուլկաղա միւվասէլէթէ տուն Պուրկազտան Ֆիլիպէյ միւթէվէճճիհէն Խարէքէթ իթտիկի, վէ Ֆիլիպէտէ պուլնան Յէրսաատէթ Պուլկար գաբու քէթխիւտասը Մ. Վուլգովիչին բրէնը միւշարէլէյհէ միւլագաթտան սօնրա Յէրսաատէթէ ավտէթ իտէճէկի, վէ բրէսին տախի եարը Սոֆիայա հարէքէթ իտէճէկի՝ խուսուսի թէլէկրաֆչարան անլաշրէմը տըր։

* * *

Պուլկարիսթան Սօպրանիյէ մէճլիսինտէ մուխալիֆ ֆրրգա բէխի պուլնան Մ. Վօրինգօֆ՝ Սոֆիատա չրգան Նէբէռ կազէթասրնտա բրէնս Ֆէրտինանտ իլէ հարպիյէ նազրը Մ. Մուգուրօֆ ալէյհինտէ պիր պէնտ նէյշ իթմիշ օլմաղլա, 6 այ մահպուսիյէթէ հիւքմ օլընմըշ տըր։ Կազէթի մէգքիւրը պաշ մուհարիրի տախի պէնտը մէգքիւրը նէյշ իթտիկի իչիւն ամը ճեղայա չարբրիմշ տըր։

* * *

ՍՕՖԻԱ ԳՈՒՐՊԻՆՏԷ

ՇԸՄԷՆՏԸՖԷՐ ԳԱԶԱՄԸ

Կէչէն սալը կիւնիւ Սօֆիանըն 35 քիլօմէթրօ պէրիսինտէ վուզու պուլան շըմէնտրֆէր գազասընա տախը թէլէկրաֆլա պաղը թաֆսիլաթ ախզ օլունմըշ տըր։

Շեօյլէ քի, եէվմը մէգքիւրտէ սաաթ 11 բատտէլէրինտէ եագաճագ օտուն եիւքիւ վակօնլարտան միւրէքքէպ պիր գաթար՝ Իհլիմանտան Սօֆիայա կիտէր իքէն, Սօֆիայա 35 քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ խաթտան չբգրպ, խաթթըն իքի թարաֆընտա պուլնան գայալարա չարբմըշ, վէ լօգօմօթիֆ իլէ 17 արապա բարչա բարչա օլմուշ տըր։ Մաքինիթ իլէ իքի օճագը, վէ գօնտուիդթէօրլէր անիտէ վէֆաթ իթտիքլէրի կիպի, պաղը ամէլէլէր իլէ գաթարա բէֆգաթ իտէն Պուլկար ասքէրինտէն 3 նէֆէրի տախի աղրրճա մէճբուրէ օլմուշլար, վէ մուսախէրէն պունլարտան պաղրլարը տախի վէֆաթ իթմիշլէր տըր։

Միւսատէմէ բէք չէտիտ օլուպ, լօգօմօթիֆի վէ արապալարին բարչալարը վէ օտունլար՝ խաթթը դարամը, վէ խաթթըն 500 մէթրօլրգ մահալի պօզուլմըշ տըր։

Եէվմը մէգքիւրտէ Էվրօբա գաթարը իլէ կէլէն բօսթա վէ եօլճու լար՝ մահալը ղազատան Պէլօվայա գատար արապալար իլէ կէլիպ, խաթթըն իբմալը թամիրաթրնա գատար պու սուրէթլէ հարէքէթ օրընճագ տըր։ Տինքի Էվրօբա գաթարը՝ պու սէպէպտէն նաչի անճագ ալաֆը։ սաաթ 11տէ Սիրքէճի սթասիօնընա մուվասէլէթ իտէպիլմիշ տիր։

Սօն խապէրլէրէ կէօրէ, խաթթը մէգքիւրընը թամիրաթը պու կիւն իքմալ օլընարագ, գաթարլար՝ տօղրուտան տօղրուլա իշլէմէյէ պաշլայաճագ տըր։

Մ. Գաուլա՝ Իզմիտ-Էնգարէ շըմէնտրֆէր խաթթըն ինչասընը պիր Ինկիլիզ գումբանեասը իլէ գօնդրաթ իթմէքլէ, ինչասթա ալթը ամա գատար պաշլանճաղը խապէր վէրիլիյօր։

* * *

Սէլանիք շէհրինին կաղ իլէ թէնվիրի իմիյազընը խաթիհսալ իչիւն կէչէն սէնէ Սրը Ա. Քիրպիյէ Յէրսաատէթտէ վէքեալէթ իթմիշ օլան վէ Իզմիտ-Էնգարէ խաթթըն ինչասը իչիւն Բօրթուկալ սէրմայէտարանընտան Մարգի տը Ֆոզ նամրնա հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ պիր լայիհա թադտիմ իթմիշ օլան Մ. Պէրնար Մայմոն՝ պու քէրրէ Լօնտրատան Թիճարէթի վէ Նաֆիա Նէզարէթը ճէլիլէսինէ պիր թէլէկրաֆ քէշիրտէ իտէրէք, Ինկիլիզ սէրմայէտարանընտան միւրէքքէպ պիր հէյէթէն՝ Էնգարէտէն Պաղտատա գատար չբմէնտրֆէր ինչասը զրմնընտա հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն իմթիյազ իսթիտա իթմէք թասավվուրընտա օլարզընը իշար էյլէմիշ տիր։

——

Բարիզին Թ. Ռ կազէթասընա իշար օլընտրզընա կէօրէ, Պէյրութտա Ֆրբանսըզ գօնսոլօսը իլէ չէհրը մէզքիւր էֆրատը ասքէրլէրէի միյանընտա հաֆիզի պիր հատիսէ զուհուր էյլէմիշ տիր։

——

Ֆրանսատա էճնէպիլէր հագգընտա իթթիհատ օլընան գարարը ախիր մուճիպինճէ, Բարիզաէքի էճնէպիլէր՝ բէյտէրբէյ բօլիս տարէքտինէ միւրաճաաթ իտէրէք, թապիլիյէթ վէ իսմ վէ սանաաթլարընը միւշիր պէյանանամէյէրինի իթա իլէ մուսէլէ լազրմէյի իչիւ իթտիրմէքտէ օլուպ, 3 կիւն զարֆընտա միւրաճաաթ իտէն էճնէպիլէր միյանընտա 30 գատար Օսմանլը թէպասը տախի պուլընտըղը, վէ պու հիսապճա մուամէյէնին քեսիլէն արգասը աբընճայա գատար խայլիճէ Օսմանլը թապասը զուհուր իթմէսի մէմուլ իտուկի՝ Ֆրանսա կազէթալարընտա կէօրիւմիւշ տիր։

Կէչէն սալը կիւնիւ Բարիզտէ 3000 էճնէպլի՝ բօլիս տարէքտինէ միւրաճաաթլա, իսմէրինի գայտ իթտիրմիշլէր տիր։

——

Պաթուտատան ալընան մալիւմաթա կէօրէ, Բուսիա իմբէրաթօրը՝ շէհրը մէգքիւրտէ իհթիրամաթը ֆէվգէլատէ իլէ գապուլ օլընմըշ տըր։ Իմբէրաթօր՝ տէվարրը իտուրէյի թէֆթիշ իտէրէք շըմէնտրֆէր վէ սարը ինչաաթտան սօղալը պէյանը իսօղուտի իթմիշ օյրընը Եվրէ, Հ.-ալ նին էսպապը հուզուրընը սօրուպ մէվգաքի միսթէրիֆէտէ պիր գ.այ պէօրիւք Լիսէ մէքթէպի ինչա վէ թէէսսիսինի էմր իթմիշ տիր։

——

Բօսնատան իշար օլընտրզընա կէօրէ, Իթալիա գրալը իլէ սէրայ մէմուրլրինի՝ Ալէքսանիա իմբէրաթօրընն Բօսնայա ազմէթի միւնասէպէթիլէ կէչէն բազար էրթէսի կիւնիւ Միլանատան Բօսնայա ավտէթ իթմիշլէր տիր։ Իմբէրաթօր իչիւն Գուբրինալ սէրայընտա պիր չօղ տարէքէր պիր սուրէթը ֆէվգէլատէտէ թէզգին օլընմըշ տըր։

Ալէքսանիա իմբէրաթօրընըն Բօսնայա միւրուտի միւնասէպէթիլէ իթթիֆաթը Շէհրիյարիլէրինէ նաիլ պուլուրմըշլար տըր։

—Խարիճիլէ նազրը Սախտ բաշա հազրէթլէրինին մահտումը վէ եա վէրանը Շահանէտէն օլուպ Պրիւքսէլ սէֆարէթը Սէնիյէսի ասքէրի մէմուրը (ամաչէ միլիմէր) պուլունան Շէրիճ պէյէ՝ պու քէրրէ Ֆրանսա հիւքիւմէթի թարաֆընտան Լէժիօն ա'Օնէօր նիշանընընն օֆիսիէլիք ըրիպէսի իմա գէլընմըշ տըր։ Միրը մուամիլէյհ պուճուան ագաէմ Նիշանը մէգքիւրընը շըվալիէլիք ըրիմպէսինի ախզ իմմիշ խտ։

—Զաթը հազրէթը Բատիշահի՝ Տուլոնը Ուսմանիյէ սէճլիսը իտարէսի բէյսի Մ. Վէնսան Գայէարա Մէճիտիէ Նիշանընընն Լնճիրիթպէսինի իթա պուլուրմըշլար տըր։

Մ. Գայէար՝ Ինկիլիզ վէ Հօլանտալը տանկէր վէքեալէթինի տէրէօհտէ խալիտնէն պէրու հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ բէք չօղ խրտէմաթը մուհիմատ իրիա էյլէմիշ, վէ պու քէրրէ մաղհարը թաղիիքը հազրէթը Շէհրիյարի պուլրըրմասը՝ խրտէմաթը վագրասընն թարաֆը հազրէթը Բաշիշահիտէն թադտիր ու թահսին պուլրըրընընա պիր տէլիրը ալէնի պուլընմըշ տըր։ Մ. Գայէար՝ իշպու իմիրիֆաթը Շէհրիյարիտէն տօղալը շայէսթէի թէպրիք տիր։

—Պաղտատ օրտուսը ամբպպասընան օլուպ ախիրէն էտրնէ օրտուսընա թային օլընան պինպաշը Պէնիեան Մինաս էֆէնտի՝ պու կիւն մահալը մէմուրիյէթինէ միւթէվէճիհէն Յէրսաատէթտէն հալէքէթ խտէճէք տիր։

—Մալիյէ նէզարէթի վէքիլի Գաղաեան Ցակոբ բաշա հազրէթլէրի՝ նէզարէթը Մալիյէտէնէ գատար մէմուր վար խտ, ճիւմլէսինին տէ նէսէֆինէսինի Պահաօյատա պըրագաճադ իմիշ։

Աֆրիգայի շարգ իտէ Ինկիլիզ գումբանեասը վէքիլի օլուպ ախիրէն Զանզիպարա միւվասէլէթ իտէն Մ. Ճըրճ Մաքէնզիին պէյանընա կէօրէ, եէրմիլէր՝ եալընը Աէվան գումբանեասընա խասիմ՝ օլուպ, լարին պու խուսուսմէթլէրինին Աէվանիա հիւքիւմէթինէ շումուլի եօգ իմիշ։ Մ. Մաքէնզիին գավրինճէ, գապահաթ Աէվան գումբանեասընն տը։ զիրա եէրլիէր իլէ չէտիտ վէ ամիրանէ պիր մուամէլէտէ պուլընմըշ տը։

Պանկալօտա քի Աէվան ֆապրիգասընն միւտիրի պինպաշը հէտիսմէրին պէյանընա կէօրէ, Էմին բաշա գուրթարմագ իւզրէ Աֆրիգայի շարգիյէ կիտէն Ինկիլիզլի Մ. Սթանլէյ՝ վէֆաթ իմիշ տիր։ Մուամիլէյհին մայէթինտէ պուլընան քէսանընն պիր գբամը խասիարգտան վէ տիկէր գբամը տախի աճլրգտան թէէֆ օլմուշլար տըր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տինքի Սէլամլրգ ալալը՝ Համիտիէ ճամիսինտէ վուգու պուլուպ, իշպու բէսմի ալիյի սէյր ու թէմաշա իչիւն Սրբպլաթան սէֆիրի Մ. Նօվագօվիչ իլէ Բաբա վէքիլի Մօնսէնեէօր Պօնէթթի, Բուսիա սէֆիրինին հէմշիրէսի, պաղը սէֆարէթի մէմուրինի վէ Մաճառ վէ ռահիր Էվրօբալը սէլահինը միւթէպէրէսինին ճէպկը Հիմայատ տարէքսինտէ պուլընը արդիարը մէսմուր հազրէթը Շէհրիյարի պուլրըրարգտա, գուրէնաի Շէհրիյարիսէրինտէն Իմին աէլ-Դին էֆէնտիի պիլիրամ ազանրը քէնտի հագգընտա իպրազ էյլէտիկի էմիրէթ ու թէվէճճիհէն տօղալը պէյանը իլէ-Հէրքիւր իթմիշ տիր։

——

Գաարքէօյ քարոզիչի Ալյազեան Դեր. Տ. Եղիշէ, Կրօն. Ժողով ազասընան Ոսկանեան Դեր. Տ. Տաճատ վ. Արշարունի Դեր. Տ. Յովհաննէս վարդապետէրը՝ Բաթրիգը ճէտիտ Աշգեան Ամեն. Տ. Տ. Խորէն Սրբազան հազրէթլէրինի պիլզամ հազրէթլէրինի պիլզամ ազանրը Մարիյէճէ իճրասը լազմ կէլէն իսրահաթը մէվգբի իճրայէ վազ իտէճէք տիր։

—Տուլոնը Ուսմանիյէ մէճլիսը իտարէսինտէ Ֆրանսրզ տանկէր վէքիլի պուլընան Մ. Օպարէնին էլան աղրրճա խասթա եամանտա օլարզը խապէր վէրիլիյօր։

—Պիր վագթտան պէրու Էվրօբատա պուլընան Եունան գբայր կէչէն բազար էրթէսի կիւնիւ Ամինայա ավտէթ էյլէտիկի կիպի, Աֆէնտիէն նամ Եունան պէյլիք վարօրը տախի Եունան գբարիցասընը Օտէսատան ալմագ իւզրէ պու ռապահ Ագատէնդէն իմանըմըզա կէլիպ, պիլա թէվագգուֆ Օտէսայա կիթմիշ տիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աթինա 11 հոկտ.

Գրալիցա Օլկայը ալմագ իւզրէ Ա. Ֆրէրի՝ վարօրը պու Լկիւն Օտէսայա հարէքէթ իթմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Աշգեան Ամեն. Տ. Տ. Խորէն Սրբազան հազրէթլէրի՝ տուն ագշամ Բաթրիգխանէյ պիր թէլէկրաֆ քէշիտ իտէրէք, քէնտիյէ թէվարի ու իհսէյէ օլընան Բաթրիգլիգ մէմուրիյէթը միհիմիէսինի գապուլ մէմուրիյէթինէ ահէնգ ատ. ատ. ատ Միլիէթին քէնտի հագգընտա իպրազ էյլէտիկի էմիրէթի ու թէվէճճիհէն տօղալը պէյանը իլէ-Հէրքիւր իթմիշ տիր։

——

Աշգեան Տ. Խորէն Սրբազան հազրէթլէրի՝ պիր վագթ Արմաշ վանքրընն Ժառանգաւորաց մէքթէպինի [illegible] տրը կիպի, մաթպաասընը տախի թանզիմ ու թէնսիպ իտէրէք միհիմմ քրիթապլար նէյշ իթմիշ, վէ Ցոյ նամ այլդ ըրսալէնին նէյշրինէ տախի տէվամ իլէ, ըրսալէի մէգքիւրտէ միհիմմ պէնտլէր տէրճ իթմիշ տիր։

Քէզա ըուհանիի միւշարէլէյհ՝ «Սանֆանէ» վէ «Ասողիկ» իտպալարը թահսիրնտա էտէպիյաթա տարը մէգալանը նէֆիսէ տախի նէյշ իթմիշ տիր։

Աշգեան Սրբազան քէզալիք մէսաիր ըուհանիէ հագգընտա Ուրֆա (Եդեսիա) առաջնորդը Մխիթարեան Դեր. Տ. Խորէն Սրբազան իլէ, վէ «լիսան» մէսէլէսի հագգընտա մէրհում Պալեան Ցակոբ պէյ իլէ, վէ Տերոյենց (Զաուրճեան) պատուելինին «Իրաւախոհ» նամ քիթապընին միւտաֆէտտ իչիւն Մուրատեանց Ամեն. Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան հազրէթլէրի իլէ, վէ սօն սէնէլէրտէ տէ մէսաիլը միլլիյէ հագգընտա «Ասողիկ» իմզասը թահսիրնտա Օրմանեան Դեր. Տ. Մարգարէ Սրբազան իլէ կաղէթա վասէթասը լա միւպահասաթը ճիտտիյէ իճրա էյլէմիշ տիր։

Աշգեան Ամեն. Տ. Տ. Խորէն Սրբազան հազրէթլէրինի՝ Իզմիտ սանճաղընտա եալընվա քէօյլէրինտէն Քէրէմէթ նամ գարիյէտէ թէվէլլուա իմիշ օլուպ, 1857տէ Արմաշ վանքընա միաբան օրմուշ, վէ թահսիլը իպթիտայիի օրատա ախզ իտուպ, 1858տէ վանահայր Մաղաքեան Ստեփաննոս եպիսկոպոսան սարկաւագ ձեռնադրութիւնը ալմըշ տըր։

Պատէհու ըուհանիի միւշարէլէյհ՝ Արմաշ վանքընտաքի ժառանգաւորաց մէքթէպինտէ Օծակցի Խօրասանեան Դեր. Տ. Պողոս վարդապետ իլէ պէրապէր Մավեան նամ մէշհուր Հայկաբանտան էրմենիճէ լիսանը յայա քիմապէթ ու էտէպիյաթը, վէ տիկէր պիր մուալիմէն տախի Ֆրանսըզճա տրմանիճիսի ամիսիյէ ու թէվճիհհտէն տօղալը պէյանը իլէ-Հէրքիւր իթմիշ տիր։

Աշգեան Սրբազան՝ 1862տէ Մաղաքեան Ստեփաննոս եպիսկոպոսըն Բաթրիգ գայմագամլըղը (Տեղապահութիւն) զէմանընտա Տէրսաատէթտէ Մայր եկեղեցիտէ վարդապետ թագտիս օլընրպ, իշպու մէմնէտը ըուհանիի զէմանընտա Արմաշ վանքընն միաբան չակիրտանընա քէմալը մէհարէթլէ էրմենիճէ, Մամեարդ, Բիլիսէ խարիսի, Իրմը մէգհէպ վէ Ֆրանսրզճա տէրսլէրի վէրմէքտէ պուլընմըշ տըր։

Գու. սապահ մաթպասարգա խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, տուն կէճէ սապահա գարշը սաաթ 10 բատտէլէրինտէ Է.յուպտա Ս. Աստուածածին քիլիսէսինէ սարիգ տուխուլ իտէրէք, Խաչ վէ Սկիհ վէ սարը պու կիպի պիր խայլի զիգրյմէթ էշեա վէ ավանիի մուգատտէսէ սիրգաթ իթմիշ վէ միւթէճաաբրլարընտան հէնուզ հիչ պիր իպ պուլընամամըշտը։

——

Պէյօղլընտա նէյշ օլունուպ նիֆագ ու իխթիլաֆը էսթէտէն պէրու քէնտիյէ ալէթ իթթիհազ իթմիշ օլան կաղէթա՝ կէչէն կիւնքի նիսսիսինտէ Էրմենի Գաթօլիք բէհապիրինտէն պաղրլարը աէյհինտէ, ախիրէն վագը օլմուշ օլան պաղը ահվալ վէ նէյշրիյաթտան թուսթարարագ սրյրգճա պիր մեգալէի մուզիրրէ նէյշ իթմիշ օլմասընտան տօլայը կաղէթամրզա տէրճ իթմէք իւզրէ մաթպասարգա պիր գաչ մեգալէի բեստիտէ վիւրուտ իթմիշ իսէ տէ, մեգքիւր նէյշրիսթը քեազիպէտէն տօլայը օրթայա պիր գիլ ու գալ վէ նիֆագ չրգարմամագ իչիւն «ի սէր խազարութեան» շիմտիկը մեգքիւր մեգալէլէրին նէյշրինտէն սարֆը նազար իլէ պու պապտէ մէրճիհինն նազարը տիրգաթրը տավէթ իտէր, վէ բէհապինը մուամիլէյհիւմ իչիւն կաղէթաի մեգքիւրէ էրմէնի Գաթօլիք Բաթրիգխանէսի թարաֆընտան թարզիյէ վէրտիրիլէճէկինի գավիճն մեմուլ էյլէրիզ։

——

«Կրնրա»։—Օրթաքէօյտէ քեահին Հայկական Կրթարանըն գատիմ չակիրտանը թարաֆընտան նէյշ օլունան իպտու պարգ ըրհաչէի ֆէնինիէսինին 9 նօսէրօրը սեպտեմբեր նիսսխէսի պու քէրրէ մէյտանը ինթիշրէ վազ օլընմըշ տըր։

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ

Իտարէի Մախսուսէ վաքրարրընն վագթը հարէքէթլէրի՝ ըումի հոկտեմբերին Ալնճի պու կիւնքի ճուսա էրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն թէպտիլ օլընմըշ օլմաղլա, իշպու նիսսխէմիզին սօն սահիֆէսինտէ միւնտերիճ եէնի թարիֆայա միւրաճաաթ օլընա։

ՀԱՑՏԱՐ-ԲԱՇԱ ՇԸՄԷՆՏԸՖԷՐԻ

Հայտար Բաշա—Իզմիտ խաթթը գաթարարընն վագթը հարէքէթլէրի՝ պու կիւնէն իթիպարէն թէպտիլ օլընմըշ օլմաղլա, պու կիւնքի նիսսխէմիզին սօն սահիֆէսինտէ միւնտերիճ եէնի թարիֆայա միւրաճաաթ օլընա։

ԻԼԱՆ

Պու տէֆա Էվրօբատան ավտէթինի իսպար իթտիյիմիզ Տօգթ. Ռոպէնսոն էֆէնտի՝ ֆէնոնը թըպպէն թէրագէրյաթը հազրէսինի վէ Լզճիսվէ ազաի հազմիյէ վէ թէնէֆֆիսսիյէ էսրարընա վէ իտրար եօլլարը խաթթալրգլարընա խասէթէն իթթիրա իթտիկի կիպի, մուալիմը մէչհուր Մ. Շարգօնին գուրպինտէ սինիր խաթթալրգլարընն միւթալասրյա տախի մէչրուլ օլմուշ տըր։

Թապիպը մուամիլէյհ՝ ալաֆր. հոտ. Լէն իթիպարէն հէր կիւն սաաթ 3էն 7յէ գատար եէնի ճամիտէ սաաթ գարշըրնտա Կ. Վարդանեան էֆ. էճգախանէսինտէ վէ տարը վագթլարտա Կէտիք-Բաշատա խանէի մախսուսընտա պուլընճագ տըր։

20—6

ԱԲԷՐԻ ՀԱՊԼԱՐԸ

Աբէրի հապլարը՝ էն չէտիտ իսհալ վէ պուսուբ խաթթալրգլարընը պիր գաչ կիւն զարֆընտա քէօբատէն տէֆ իտէր։ Մեգքիւր հապլարրն իսթիմանիէ Մէքթեպը Թըպպէրէ Միւքիրէի Շահանէ մէճլիսի թարաֆընտան ըուխսաթ վէրիլիճ վէ Յերտատէթ վէ մեմուլքը էճնէպիկէ ամբպպասը թարաֆընտան թագտիր ու թահսին օլունմըշ տըր։

Իշպու հապլարրն ուսմանի տէբօղիթօսը Գալաթատա Վէյիլ էճգախանէսի օլուպ, շէհրէմիզին պաշլըճա էճգախանէլէրինտէ տախի պուսուսընը։

ԻՄԲԷՐԱԹՕՐ ՆԱՊՕԼԷՕՆԸՆ

ՊԻՐ ՍՕՆ ՕԳՈՒՆԸ

Ալէմանիա իմբէրաթօրը միւթէվէֆա Իւլիւնճիւ Ֆրէդերիգին եէվմի յէ տէֆթէրի սուրէթի նէչը օլմար վէ Նէֆսի Ալէմանիատա էբէյիճէ վէրվէրէյի տէ մուճիպ օլսու։

Նէֆսի Ալէմանիատա տէյօրդ։ յիւնրի հէման պուռնն թէքմիլի Ֆրանսօ—Ալէման մուհարէպէսինէ, խանէտանը հիւքմարի ահվալինէ, պիր թագըմ մայիւմաթ գըրդանճըլարընա, վէ ահվալը տասխիրիյէ միւթէալիդ չէյլէր օլուպ, էկէր պունրն էն սոն ճիւմլէսի, պէլքի դահի էն պաղբլարընն մայիւմի օլան տիրլիգամա չայան պիր էսրար մէյդանա չըգարմըշ օլմասա իսի, էվրօբաճա պէօյիւք պիր էհէմմիյէթի օլուպ օլմասրը տա պիր մէսէլէ հիւքմինէ կիրէճէք իսի։

Պու տէտիրիմիզ էսրար, իմբէրաթօր Նապօլէօնրն, Ֆրանսա վէ Ալէմանիա թարաֆրնտան պիլիթթիֆագ Ինկիլթէրայա գարշը իլանը հարպ օլունմասը թէքիֆի իսի։

Ֆագաթ նէ՞ սէպպէ։ վէ հա՞ն կը հասա մէպնի։

Ինկիլթէրանրն օլ հէնկեամառ նէ Ֆրանսա իլէ վէ նէ տէ Ալէմանիա իլէ հիչ պիր միւնազասա պուլընմամըշը մալիւմ։

Իմտի հիչ պիր սէպպէպ մէշրու պուլընմամըշը հալտէ, զոր իլէ Ինկիլթէրայա գարշը պիր հարպ սէպպի խալգ իսիլէճէք իսի։

Վէ պունը թէքրիֆ իսէն տախի օլ Իւլիւնճիւ Նապօլէոն իսի քի, սրրի Ինկիլթէրանրն հրմայէսի սայէսինտէ իմբէրաթօր օլապիլմիշ, վէ եէնէ անրն իթթիֆագը սայէսինտէ տախի թամ 18 սէնէ մէդրիւբ իմբէրաթօրլըգ թախթը իւզէրինտէ պագը գալապիլմիշ իսի։

Մէգատիրշինալրդ լուդէթինն, բօլիդգա լուդէթ բիթապընտա հիչ պիր մանէսը վէ հայթա ճիսմի տախի պուլընմամըշընը պիլիյօրդ։

Ֆագաթ իմբէրաթօր Նապօլէոնրն Ինկիլթէրա հագդընտա պօրճը պուլընարը մէգատիրշինալը, տէվլէթ բօլիթիգասը մէգատիրշինալը, տէվլէթ պիր չախսի մէգատիրշինալրդ վաղիֆէսի պօլ պօլ իշա իթմիշ իքէն, նա՞սըլ օլուպ տա տիպէթ վէ խուսուսմէթ, վէ պու սէպէպլէ Ֆրանսրդ միւսթէվլիքաթընրն տա քեֆֆիֆէթէն Ինկիլթէրա զապթընա կէչմէսի։

Իւչիւնճիւ Նապօլէոն Սէտանտա էսիր տիւշմէսինտէն սոնրա վէ Վիլհէմզօհ գալէա-սէբայընտա միւսաֆիր-էսիր պուլունտրը հէնկեամառ Ինկիլթէրա ալէյհինտէ Ալէմանիանրն իթթիֆագը թալէպ իթտիրինտէ, սոնրատան սէրպէսթ պիր միւսաֆիր մագամընտա սրզընապիլէճէյի պիրիճիք մէմալիք պաչընա պիր պէլան ազիմ աչմասը մուդապիլինտէ Ալէմանիատան թալէպ իթմէքտէ իսի քի, Ֆրանսա իլէ ադա էյլէտիկի սուլհ մուգավէլէնամէսինտէ պիր թախֆիֆաթ իճրա էյլէմէյէ բազի օլսուն։

Պու թախֆիֆաթ տախի նէտէ՞ն իպարէթ օլապիլէճէք իսի։

Գոնթ Մօլթքէ, օն թանէ Պէլճիդա վէրսէն Ալդա էյալէթինտէն վաղ կէչմէզ իսի։ չիւնքի մէզքիւր էյալէթին ասքէրիճէ էօյէ պիր էհէմմիյէթի վար տրը քի, Ֆրանսա վէ Ալէմանիա միւսավի գուվվէթտէ օլարգէլարը հալտէ, էկէր Ալդա Ֆրանսանրն էլինտէ իսէ, Ալէմանիա՝ Ֆրանսանրն սէրհամէթի թահթընտա պուլունմըշ օլուր, վէ էկէր մէզքիւր էյալէթ Ալէմանիանրն եէտինտէ իսէ, Ֆրանսա՝ անրն սէրհամէթի թահթընտա պուլունմըշ օլուր։

Պու հալտէ, պիր քէրրէ մէզքիւր միւհիմմ էյալէթ Ալէմանիանրն զապթընա կէչտիքտէն սոնրա, հիչ պիր բիւշկէթ պէտէլինէ անը թէքրարէն էլտէն չըգարմայա բազի օլամայաճաղը թապիի տիր։

Հէմմէ՞ հաճէթ։ ֆարզ իսէլիմ քի Ֆրանսա վէ Ալէմանիա պիրէշտիքէրինտէ Ինկիլթէրայա եա զալէպէ իթտիրէր եախօտ անրն կէօրիւնիւ երլորբարլար տա, Պէլճիդալը խթէտիքէրի կիպի ալըպ սախտրար։ Ալդա կիպի պիր հաքիմ էյալէթ Ֆրանսանրն էլինտէ պուլունտրգճա, պիր կիւն Ֆրանսա՝ Ալէմանիայը եէրէ չարբարագ Պէլճիգալը տա անրն էլինտէն ալա՞մազ մը իսի։

Պէլճիգա՝ Ալդասը գուրմարամազ։ ֆագաթ Ալդա՝ Ալէմանիանրն էլինտէն պիր դաչ Պէլճիգալար գուրմարապիլիր։

Իմտի Ալդա էյալէթինն իսմինի սիւէ ատաէ [illegible] ընմալրգ, եալընրդ Լօրէն էյալէթինն կէրիյէ իատէսի սէօղիւ օլապիլիր իսի։ ֆագաթ Ալէմանիա պագալրմ պունու տա դապալ իսէպիլի՞ր մի։ եախօտ տահա տօղրուսու, ճիսմի պրագրպ տա կէօրկէսինէ սարբլապիլի՞ր մի իսի։

Տէտիք քի, Ալդա էյալէթի, Ֆրանսա իլէ Ալէմանիա պէյնինտէ հաքիմ պիր մէվգը տրը։ վագա Լօրէն էյալէթի իւզէրինտէ տախի պու ֆաղիլէթին քէմալիյէթի պուլունմազ, ֆագաթ Մէց գալէասը վէ ճիվարընտա պուլունան մէվգրլար տախ, Լօրէն էյալէթինէ ազ էհէմմիյէթ վէրմէքտէ տէյիլ տիրլէր։ վէ իքիսինին պիրտէն պիր էլտէ պուլընմասը, հիւճում եախօտ միւտաֆաա թարիգլէրինի բէք գօլալաշտրրտրը հալտէ, Լօրէն էյալէթինին տիկէր պիր էլտէ պուլընմասը՝ Ալդաս էյալէթի մէվգըսընն գուվվէթինի էբէյիճէ գրասպիլիր իսի։

Հաթթա Լօրէն էյալէթի, Ֆրանսա կիպի զայէթ զէնկին պիր տէվլէթ էլինտէ պուլընմասը սայէսինտէ էօյէ պիր միւսթահքէմ հալէ տէ վասրլ գրլընապիլիր իսի քի, օն թանէ Պէլճիգա պիր եէրէ կէթիրիլէրէր, պէյքի պու էօզրիւ գարաթմայա քեֆի օլամազլար իսի։

Վէ Ալէմանիա՝ Լօրէն էյալէթինի թէքը իսիպ նիմ Ֆրանսըզ պիր Պէլճիգա մէմալիքի էլտէ իթմէքլէ նէ՞ գազանապիլէճէք իսի։ Ինկիլթէրանրն տահիմ իսուսուսմէթինի՞ մի, քի պէյքի իսուսուսմէթլէրին էն տէհշէթլիսի տիր։

Պունտան տա պաչդա Ալէմանիանրն նէ՞ էհթիյէթի օլապիլիր իսի քի, Ֆրանսա եախօտ Իւչիւնճի Նապօլէոն պիր կիւն տէ Ինկիլթէրա իլէ պիրլէշիպ քէնտիսինի Պէլճիգատան տիշարը գօմմայաճագ իսի։

1815 ահտնամէսի, Պոնապարթ սիլսիլէսինտէն պիր քիմսէնին պիր տահա Ֆրանսա թախթընա օթուրմասընը մէն էյլէմիշ իսի, վէ 1878տէքի Պէրլին ահտնամէսի կիպի, 1815 սէնէսի ահտնամէսինին բուհը տախի եէնէ Ինկիլթէրա իսի։

Ֆագաթ Իւչիւնճիւ Նապօլէոն Պոնապարթ բէնտի քէնտիսինի Ֆրանսա իմբէրաթօրը իլան էյլէտիլինտէ, էն էվվէլ քէնտիսինի թանը՝ Ինկիլթէրա օլուս վէ տիկէր տէվլէթլէր տախի Ինկիլթէրայա իմթիյազլէ մէզքիւրինի բէք գօլալաշտրրտրը հալտէ, Լօրէն էյալէթինին տիկէր պիր էլտէ պուլընմասը՝ Ալդաս էյալէթի մէվգըսընն գուվվէթինի էբէյիճէ գրասպիլիր իսի։

Հաթթա Լօրէն էյալէթի, Ֆրանսա կիպի զայէթ զէնկին պիր տէվլէթ էլինտէ պուլընմասը սայէսինտէ էօյէ պիր միւսթահքէմ հալէ տէ վասրլ գրլընապիլիր իսի քի, օն թանէ Պէլճիգա պիր եէրէ կէթիրիլէրէր, պէյքի պու էօզրիւ գարաթմայա քեֆի օլամազլար իսի։

Վէ Ալէմանիա՝ Լօրէն էյալէթինի թէքը իսիպ նիմ Ֆրանսըզ պիր Պէլճիգա մէմալիքի էլտէ իթմէքլէ նէ՞ գազանապիլէճէք իսի։ Ինկիլթէրանրն տահիմ իսուսուսմէթինի՞ մի, քի պէյքի իսուսուսմէթլէրին էն տէհշէթլիսի տիր։

Պունտան տա պաչդա Ալէմանիանրն նէ՞ էհթիյէթի օլապիլիր իսի քի, Ֆրանսա եախօտ Իւչիւնճի Նապօլէոն պիր կիւն տէ Ինկիլթէրա իլէ պիրլէշիպ քէնտիսինի Պէլճիգատան տիշարը գօմմայաճագ իսի։

1815 ահտնամէսի, Պոնապարթ սիլսիլէսինտէն պիր քիմսէնին պիր տահա Ֆրանսա թախթընա օթուրմասընը մէն էյլէմիշ իսի, վէ 1878տէքի Պէրլին

մուհաֆազա իտիլէճէք բէք չօգ մէ-վատտ մէվճուտ օլան պէօղէ պիր զէմանտա՝ ֆիրզա իսթիլաֆթանա վէ միւթալէաթը չախսիէյէ պադը մագսըզը՝ ուժում էֆքրատը միլլէթին, խուսուսիլէ Միլլէթ մէճլիսի ազալըզը վէ էմսալը սրֆաթլար իլէ ուժուրը միլլիէնին սուբէթը իտարա-սինէ տօղրուտան տօղրույա միտա-խէլէսի օլանլարը, եէնի Բաթրիգին էթրաֆընտա թօբլանարագ քէմալը էթրաֆընտա թօբլանարագ քէմալը խիւլուս իլէ քէնտիէրինէ մուավէ-նէթ իտճէքլէրի էմրինտէ զէրրէճէ չիւպհէմիզ եօգ արը. Ամեն. Տ. Խո-բէն Սրբազան հաղրէթլէրի՝ զայէթ ըէն Սրբազան հաղրէթլէրի՝ զայէթ միւհթէրէմ պիր բահիպ օլորգլարը միւհթէրէմ պիր բահիպ օլորգլարը ճիհէթլէլ, շու մուգատտէս սրֆա-թըն իյճապընճա՝ միլլէթէ սիլիմ ու մուհապպէթ (խուսուսեն և սեր) կէթիրճէճքլէրինի գավինն իւմիտ իտէրիզ։ Գունտան էվվէլքի մէգալէ-էրիմիզտէ պէյան իթտիկիմիզ վէճհ իլէ, պու զէման՝ միւպահասաթ վէ իսթիլաֆաթ իլէ իմլար իտիլէճէք զէման օլմալրզ, «իշ կէօրմէք» զէ-մանը տըր։ պօշընա կէչիրիլէն հէր տագրգատտա պէօյիւք պիր զարար իտիլմիշ օլաճաղը՝ ճահ թէրէտտիւտ տէյել տիր։ ահվալը մէվճուտէ-նին տէգայիգինէ վարդիք օլան-լարըն ինքեար իտէմէյէճքլէրի վէճհ իլէ, մէնաֆիի միլլիյէմիզէ զարը միւ-սահտ թէէսիրաթ կիթտիքճէ թէ-զայիւտ իթմէքտէ օլորը ճիհէթլէ, Բաթրիգճէ ճէահտ հաղրէթլէրի կէրէք միլլէթէ, կէրէք թապիյէթիլէ միւֆ-թէխիր օլորըմըզ տէվլէթը էպէտ-միւտտէթէ գարշը տէրէօհտէ իթ-տիկի վէզայիֆի հիւսնիւ իրֆա իթմէք իշին ուժում միլլէթին մու-ավէնէթինէ միւհթաճ տըր։ միւշա-ըէլէյհ հաղրէթլէրինն պու մուա-վէնէթէ նաիլ օլաճաղլարընը գավի-էն իւմիտ իտէրիզ։ Բաթրիգ սրֆա-թըյլա միլլէթին պաշընտա պուլը-նան զամ՝ թէքմիլ հէյէթը միլլէթի թէճէսսիւմ իթտիրիյօր տիմէք տիր։ անընն հէր իճրաաթը միլլէթէ պատ տիր, մուավֆֆագիյաթընտան միլ-լէթ միւսթէքիտ օլաճաղը կկպի, ա-տէմը մուավֆֆագիյաթընտան զարա-ընը տա եէնէ միլլէթ կէօրէճէքտիր։ վէ պիզ զանն իթմէյիզ քի, պուրա-լարընն էհէմմիյէթինի թագտիր իթմէլէրի թապիի օլան Միլլէթ մէճլիսի ազատ միաբնտան մէնաֆիի միլլիյէյի միթալէաթը զաթիյէյ ֆէտտա իտէճէք պիր զաթ պուլը-սընն։

Սէօղիւմիւզիւ էնսաի ինթիխապտա Բարթողմէոս Սրբազանընն նամզա-լիկինի իթիրամ իթմիշ օլան ֆըր-գայա ինհիսար իթտիկիմիզ հալտէ, պու ֆըրգանընն Բաթրիգը ճէտտա հաղրէթլէրինէ — պէլքի ֆըրգաի մուխալիֆէտէն տահա գուվվէթլի սուբէթտէ վէ տահա զիյատէ իտի-լուսը Նէյթէլէ մուավէնէթ վէ միւ-զահէրէթ իտճէկկի էմրինտէ իւմի-տիմիզ պէրքէմալ տըր։ Ամեն. Տ. Խորէն Սրբազան հաղրէթլէրինն շախսէն պու ֆրգա նէզտինտէ մագ-պուլ (բէրօնա էրախ) օլորըզ-նը պունտան էվվէլքի մէգալէյէ-բիմիզտէ պէյան իթմիշ իտիք։ ինթիխապտան էվվէլ Դեր։ Բարթողի-մէոս Սրբազանընն թէրճիհ օլընմասը՝ միւշարէյէյհին ուժուրը ճիսմանիյէ-տէ քէպ իթմիշ օլորգլարը թէճա-ըիպ վէ մէյէքէյէ մէպնի իտի, ֆա-գաթ ասըլ մագսէտ՝ ուժուրը միլլ-յէնին հիւսնիւ իտարէսի, վէ խու-սուսիլէ թապիյէթիլէ միւֆթէխիր օլորըզմըզ տէվլէթը էպէտմիւտտէ-թը Օսմանիյէյէ օլան սատադաթ վէ ուպուտիյէթը քեամիլէմիզին խսպա-թը իտի։ Ամեն։ Տ. Խորէն Ազրգեան Սրբազան հաղրէթլէրի՝ շանը սատա-դաթ վէ ուպուտիյէթլէ միւֆթէխիր պիր բահիպ օլորգլարը, վէ շիմտիյէ գատտար պուլընտրգլարը մէմուրի-յէթտէ տախի պունը իսպաթ էյլէ-միշ պուլընտրգլարը ճիհէթլէ, միլ-լէթին հրսսիյաթը սատադաթքեար-անէսինին ճանիպը սէնի իլ ճէվա-նիպը հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ արզընա բէք ալէա վէքեալէթ իտէպիլիրլէր, վէ հիւքիւմէթը Սէնիյէնին էլթաֆ ու ինայաթը վէ ուժում էֆքրատը միլ-լէթին մուավէնէթը իթթիֆագքեա-բանէսի պագը օլորգճա, ուժուրը միլլէթին հիւսնիւ իտարէսի խուսու-սընտա հէր զէման մուավֆֆագ օ-լաճագլարը՝ ճահ չիւպհէ տէյիլ տիր։

Սէօղիւմիւզի իսթիխար իտէրէք տէրիզ քի,

Մուամէլաթը ինթիխապիյէնին զէ-մանը իճրասընա գատտար Միլլէթ մէճ-լիսի ազասը միաբնտան իսթիլաֆ ճարի օլապիլիր իտի։ ինթիխապտան սօնրա իսթիլաֆ եօգ արը։ Ամեն. Տ. Խորէն Սրբազան հաղրէթլէրի՝ ուժում միլլէթին Բաթրիգի տիրլէր։ ուժում միլլէթի քէնտիէրինի բէտէր մադամընտա թէլագգը իտէր։ վէ էհէմմիյէթի նիսպէթինտէ միւշքիլ օլան մէմուրիյէթը ճէտտէլէրինտէ մուվաֆֆագ օլմալարընը արզու ի-տէր։ ուժում միլլէթ՝ Բաթրիգը ճէ-տտտ հաղրէթլէրինն էթրաֆընտա իճթիմա իտիպ, քէնտիէրինէ էդճան ու տիլ մուավէնէթ էյլէյէճէք տիր։ հէման ճէնապը Հագգ մուվաֆֆագը պիլ խայր պույուրսուն։ ամին։

ՏԻՐԱՆ

ՍԸՀՀԻՅԷ

Մուէլլիֆ էֆէնտի,

Միւթէպէր կաղէթանըզըն 1002 նումէրօրը նիւսխէսինտէ պիր զաթ թարաֆընտան «Սըհհէթը ուժումի-յէյէ տաիր պիր գաշ սիւալլէր» իւնվանը իլէ գալէմէ ալինմըշ պիր պէնամ մախսուսը մէմուունիյէթլէ օ-գումուշըզ տըր։

Ինչու պէնտտէ իշար օլընան սիւ-վալլէրին ճէվապլարը տախի խուսուսիլէ պէնտէնիզտէն պէքլէնիր օլորը պիլտիրիմիշ տիր։

Պէնտէնիզ մինզալը հատտին նա-սըլ քի պիր չօգ տէֆալար իսթար իթմիշտ տիր, մէնաֆիի չախսիէ ի-չիւն իլլէթը էֆքէնճիյէ տէնիլէն մէ-լուն իլլէթին էլք հարֆընտան տախի մալիւմաթլարը օլմատըգլարը հալ-տէ, դալգըպ կաղէթալարտա պու եօլտա պէնալէը նէշը իթմէքլիք՝ ա-տէթա շաբլաթանլըգ տըր, իպա-տուլլահը իլլէթը էֆքէնճիյէ տիւ-շար իթմէք իչիւն կիւզել պիր թէտ-պիր տիր վէ օլ միւտհիշ իլլէթ ա-չըգ այընա տավէթ օգումագ տըր։

Իլլէթը էֆքէնճիյէ տիւշար օլան պիր չախ՝ հէր նէ եօլտա տա թէ-տտավ օլընա, եօյլէ զանն օլընտրը կիպի պիր, իւչ, պէշ այլար վէ պիր իքի սէնէլէր զարֆընտա թէմամըյլա չիֆայագ օլմասընտան տօլայը ասլա էմնիյէթը քեամիլէ հասըլ օլամագ. վէ պունդն մուղայիրինէ ինանմագ վէ իսրար իթմէք իչիւն թապիպ տէ-յիլ, իլլա թէրզի գալֆասը օլմագ լազըմ կէլիր։

Եկէր բօլթիգայա տաիր պէնտէր միսիլիս, թէքմիլ թէպապէթէ մախ-սուս օլան պէնտէրին տախի, Մէք-թէպը թրպպիրէնին ըէյի օլմագ ար-զին կաղէթալարտա նէշը օլունմա-մալարընա տաիր խուսուսի պիր գա-նուն վէ գաիտէ օլմուշ օլսա իտի, պու խուսուս աճապա սրհհէթը ու-մումիյէյէ նէ՞ գատտար ֆահտէլի պիր շէյ օլմաճագ իտի։

Ինչու իլլէթը էֆքէնճիյէ հագ-գընտա պաղը կաղէթալարտա սաիր պիր նէշրիյաթ տախի մուգու պուլ-տըզը՝ թարաֆը աճիզանէմէ պիլտի-բիմիշ, վէ օլ խուսուստա էֆքէթրը չախսիէմիզ սիւալ օլընմըշ տըր։ Մէգքիւր նէշրիյաթա կէօրէ, թէր-թիպ օլընաճագ մուալիճէլէրին, եա-նի շրուպ, հապ, մէյհէմ, սու-վէ սաիր թէրթիպլէրին իսթի-մալինին ասլա էհէմմիյէթի եօգ իսմիշ տէ, սաէթա ուֆագ-պիր շիրինկա իլէ տէրինին իչինէ ան-էրի շիրինկա իթմէք ուսուլի՝ եէնի պիր թէտպիր իսմիշ, վէ պու թէտ-պիր սայէսինտէ տէ, 50-60 կիւն զարֆընտա խասթէլէր թէմամըյլա չիֆայագ օլմագտա իսմիշլեր։

Միւրէքքէպթընտա ճիվա պու-լընան մուալիճէլէրի տէրինին ի-չինէ շիրինկա իթմէք ուսուլի՝ եէնի պիր թէտպիր օլմայըզ, 18-20 սէնէ-տէն պէրու իլլէթը էֆքէնճիյէ հագ-գընտա իսճապընա կէօրէ գուլլանըլ-մագտա օլորը, վէ նէ՞ տէրէճէ է-հէմմիյէթի վէ պաղէն տախի նէ՞ եօլտա թէհլիքէլէրէ սէպէպլիյէթ վէրէպիլիր օլորը՝ հէր թապիպ մալիւմ պիր մատտէ տիր։

Եիմտի իշպո շիրինկա ուսուլի կէօյա եէնի պիր թէտպիր իսմիշ վէ 50-60 կիւն զարֆընտա իլլէթը էֆ-ըէնճիյէյէ տիւշար օլան խասթէկեա-նը թէմամըյլա չիֆայագ իտէր իսմիշ եօլընտա կաղէթալարտա նէշրիյաթ-լար՝ եէնէ իլլէթը մէգքիւրէյէ բու-պէրու տավէթ օգումագ տըր, վէ պունը տա իսպաթա հաղըրզ։

Միւթէպէր կաղէթանըզտա օգու-նան պէնտտէ պաշընճա չու պիր գաշ սիւալլէր վագը օլուպ, ճէվապլարը տախի արզու օլընմըշ տըր։ Մէսէլա իլլէթը էֆքէնճիյէյէ տիւշար օլան պիր զաթ՝ նէ՞ գատտար միւտտէթ թէտտավի օլմասը լազըմ կէլիր, նէ՞ գատտար միւտտէթ սօնրա թէմամըյ-լա չիֆայագ օլորընա էմնիյէթը քեամիլէ հասըլ օլապիլիր, նէ՞ գա-տտար վագթտան սօնրա էվվէնէպիլիր։

Կէրէք թալէպէլիք զէմանըմտա վէ կէրէք 14 սէնէլէրտէն պէրու պու իլլէթ հագգընտա կէօրմիշ օլորընըմ ամէլիյաթ վէ իճրա իթտիկիմ թէճ-ըիպէլէրի շուրաճգտա իքի սահի-ֆէտէն իպարէթ պիր պէնտտէ նէշը իթմէք միւմքին օլամատրգընտան, օրթա հիսապլա եալընըզ չու գա-տտարճգ տիյէպիլիրիմ քի, իշպո մէլուն իլլէթէ տիւշար օլան պիր զաթ՝ էվվէլա, հիշ տէյիլ իսէ իքի սէնէ միւթէմատի վէ իյճապընա կէօ-րէ թէտավի օլմագըզ, սանիէն՝ իշ-պու միւտտէթտէն սօնրա վիճուու-տընն հէր հանկը պիր նօգթասընտա օլ իլլէթէ տաիր պիր էմարէ կէօրտիկկինտէ վագթ զայպ իթ-մէքսիզին քէնտի թապիպինէ միւ-բաճաաթ իթմէսի լազըմ կէլիր, սալիսէն, պիր գաշ սէնէլէր իլք վէ սօն պահարլարտա պու իլլէթէ մախ-սուս օլան գանը թաֆիյէ իտիճի թէրթիպլէր իսթիմալ իթմէքտէն կէ-ըի տուրըմմալը տըր։

Էվվէնէպիլմէք պահարնա կէլինճէ, օնա ասլա պիր հուտուտ թախսիս օլընամըզ, անճագ սօնունա գա-տտար թէտավի իտէն թապիպին ըէ-յինէ միւբաճաաթ իթմէք լազըմ կէ-լիր իսէ տէ, սաիր պիր գաշ թէճ-ըիպէքեար թապիպէրին ըէյլէրինի ալմագտըզընն էվվէնմէք ճիհէթինտէ ասլա աճէլէ իթմէմէլի տիր, չիւնքի սօն ըէչիմանլըգ ազէ իթմէգ. Նի-հայէթը քէլամ 8—10 սէնէ կէչմէք-սիզին էվվէնմէքլիյէ գալգըշմագ՝ պէօյիւք վէ տէհչէթլի պիր մէսուլի-յէվ ալթընա կիրմէք տիմէք տիր։

ՏՕԳԹ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

ԾԱՆՆԻ ԷՃԶԱԽԱՆԷՍԻ

Պէյօղլուտտա Տէրբ-եօլա 84 Ն։ մահալտէ 1852 սէնէսինտէ թէէսիս օլունմըշ վէ ալթը իֆթիհաբ տիրլօմասը իլէ իքի ալմուն միտալեասընա նա-իլ օլմուշ տըր։

Պէյօղլուտտա քեանն իչպու էճզախանէնին սահիպի՝ էճզախանէի մէգքիւրը պու քէրրէ պի-րինճի սընրքի պիր թէէսիսաթը ֆէնտիյէ վէ թիւճճարիյէ հայինէ վաղ ու իֆթրաղ իթմէշ օլ-մաղլա, Տինոր ալէատան վէ 100տէ 25 նօգսան ֆիյաթլա հեր նէվի էճզա պուլընմագտա վէ պիր մէսուլը թէհրիւպէքեար իլէ պէրապէր քեարարնա մէմուրէյն թարաֆընտան հիւսնիւ իտարէ վէ սիւրաթը մուամէլէ իճրա օլունմագ-տա տըր։

Մէգքիւր էճզախանէտէ քէլէվէլ տախմա քիմ-էա անապլիքի իճրա օլունմագտա տըր։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽՆԵԱՑ ՌԱՄԿՕՐԷՆԻՆ ՎՐԱՑ

(ԷՎԷԼԷԻ ԿԻՍԻ ԷՊԷՏԷՆ դէմ՝ Վ ԻՐՈՄ.)

—

Կը սկսինք արդ օրինակօք տալ Մը-խիթարայ լեզուին ճաշակն. եւ նախ Դրքին սկզբէն քանի մը հատած, որ շատ աւելի գրաբարախառն են՝ քան գրութեան այլ մասունքն ընդհանրա-պէս։

Ա. Պարտ է ամենայն մարդոյ՝ որ ըզ բժշկական արուեստս ի հոգս է առել եւ ունիցի փոյթ բժշկութեան զկատարե-ալն, որ քննէ ազէկ եւ իմանայ վասն ամենայն ցեղ ջերմանցն գիտութեան։ Եւ զայն պատճառան՝ որ զօտար ջերմն ընծայեն, ի մարմնոյն ի զատ պահէ. եւ իւր ջանսն առաւել ի ջերմերոյն բը-ժշկութեանս առնէ, քան վասն այլ ազգ հիւանդութեանցն։ Եւ ոչ մի փոքր ի հիւանդութեանցն դիպելոց. զի սա-կաւ հիւանդութիւնն, յորժամ անփոյթ լինի եւ յամէ, զօրացեալ բազմանայ եւ յաղթէ մարմնոյն։

Արդ վասն ջերմանցն գիտութեան ա-ռաւել պէտ առնել արժան է յաղագս երից պատճառանաց։ Իսկ առաջին պատ-ճառն այն է՝ որ ջերմն քան զամենայն ցեղ հիւանդութիւն ի մարդիկ շատ հաս-նի. եւ այլ՝ ինքն լինի պատճառ բա-զում եւ այլ ցեղ հիւանդութեանց։ Եւ երկրորդ պատճառն այն է՝ որ ամենայն ցեղ հիւանդութիւն ի յանդամ մի լինի կամ ի յերկուս, կամ ի սակաւ մասունս մարմնոյն գործեն զցաւն. իսկ ջերմն բովանդակ ընդ ամենայն մասունս մարմ-նոյն լինի։ Իսկ երրորդ պատճառն այն է՝ որ ջերմանն սկիզբն ի սրտէն լինի, եւ ի սրտէն սփռի ի ձեռն շնչաւոր երա-կացն բովանդակ ընդ ամենայն մարմ-նոյն։ Ասպա պարտ է բժշկաց քննել եւ իմանալ ազէկ եւ ի միտ առնուլ վասն երեք ազգ ջերմերոյն նախագիտութեան. նոյնպէս եւ զիւրանց ստածումն եւ ըզ-բժշկութիւն իմանալ, եւ անսղալ ստա-ծել եւ բժշկել։

Բ. Պարտ է գիտենալ որ ջերմն օտար տաքութիւն է զատ ի բնութենէն, խառնեալ ընդ բնաւորական տաքու-թիւնն՝ որ ի սիրտն։ Առնէ սկիզբն ի սրտէն եւ սփռի ի ձեռն շնչաւոր երա-կացն ընդ ամենայն մարմնոյն, որպէս ա՛յլ յառաջն ասացաք, եւ խափանէ ըզ բնութեան գործերն։ Եւ են բնութեան գործերն այսոքիկ. ցանկութիւն կերակ-րոյն եւ ըմպելոյն, կանգնելն եւ գնալն եւ արթնութիւնն, յառնելն եւ նստելն եւ այլ ամենայն բնութեան գործն որ ի մեզ են։ Թէպէտ եւ ասացաք զբնու-թեան գործերն՝ որ խափանին ի ջեր-մերոյն եւ ի յայլ ամենայն ցեղ հիւան-դութենէ, սակայն ոչ կատարեալ խա-փանումն, այլ մասնական ինչ. զի մաս-ուամբ միայն խափանին բնութեան գոր-ծերն կատարեալ։

Այժմ պատմեմք զորպիսութիւն ջեր-մանն եւ զիւր գիտութիւնն, որ երեք ազգ են։ Եւ ասացին իմաստասէրքն թէ վասն այնորիկ եղեն երեք ազգ, որ բո-վանդակ յամենայն մարմնոյն սկսանի. եւ մարմինք մարդկան ընդ երեք բա-ժանին։ Առաջին բաժինն երեք չունչ են, զոր երեք հոգի անուանեն, որ են հոգի բնութեան, իւր տեղի եւ բնա-կարան լերդն է։ եւ հոգի կենդանու-թեան, իւր տեղի եւ բնակարան սիրտն է։ եւ հոգի զգայութեան, իւր տեղի եւ բնակարան՝ զլխոյն առաջի փորոքն է։— Եւ երկրորդ բաժինն գիշխող-ներն, զոր հոգոյն էնն անուանեն, եւ տաճիկն Եւ, որ թարգմանի չորս նիւթ կամ չորս ենթակայ, որ են արիւն եւ մաղձն, պալղամ եւ սեւաջան։— Իսկ եր-րորդ բաժինն չոր եւ պինտ անդա-մունքն են, որք են ոսկերքն եւ ջիլքն, կապքն եւ լարքն եւ այլ զոր նման է սոցա։

Գ. Այլ բժշկական վարդապետքն նը-մանեցուցին զմարմին մարդկան ի բա-զանիսն. զի բաղանիքն յերեք իրաց (յօր-իրոյ) կատարի, որ են որմունքն, ջուրն եւ օդն։ Նոյնպէս եւ մարմինք մարդ-կան յերեք իրաց են չինեալ, մինն չոր եւ պինտ անդամունքն են, զոր ա՛յլ ի յառաջդ ասացաք։ եւ երկրորդն գի-ճութեներն են, զոր չորս նիւթ անուա-նեն կամ չորս ենթակայ, որք են արիւ-նքն եւ մաղձն, պալղամ եւսեւաջան։ եւ երրորդն երեք չունչ են, զոր երեք հոգի անուանեն։ հոգի բնութեան, հոգի կենդանութեան եւ հոգի զգայութեան։

Նոյնպէս եւ ջերմն երեք ազգ են։ մինն բնակի ի յերեք հոգիսն, եւ երկ-րորդն բնակի ի չորս նիւթն, եւ եր-րորդն բնակի ի չոր եւ ի պինտ անդա-մունսն։ ոլպէս ա՛յլ ի յառաջդ ասա-ցաք կարգաւ մի ըստ միոջէ։ Նմանեցու-ցին իմաստասէրքն զբաղանեաց չին-ուածն ի չոր եւ ի պինտ յանդամունքն, իսկ զջուրն ի գիճութիւնքն որ են չորս նիւթն, իսկ զօդն ի յերեք չունչն՝ զոր անուանեն երեք հոգիս։ Զի որպէս բա-զանեացն ա՛յլ է չինուածն եւ ա՛յլ ջուրն եւ ա՛յլ օդն, բայց յորժամ մինն ի նոս-ցանէ առաւել ջերմանայցեն՝ ջերմացու-ցանէ եւ զայլ եւս երկուսն։ Նոյն օրի-նակաւդ տես եւ զջերմն ի մարմինք մարդկան, եւ ընդ մարմնոյն չինուա-ծոցն հետեւի ջերմն։ որպէս չինուածք մարմնոյ այլ եւ այլ են, նոյնպէս եւ ջերմն այլ եւ այլ մնի։

Այս սակաւ օրինակք բաւական են գրոցս գրաբարախառն մասանց վը-րայ գաղափար տալու։ —Մխիթար յայսմ մասին տարբեր ընթացք կը բռա-նէ՝ այլ ռամկասէս մասնեանգիրներէն։— Ոչ միայն հնագոյն ռամկագիրք, այլ նաեւ ոչ սակաւք ի յաջորդաց եւ ոմանք ի յետնագունաց իսկ, սովորաբար իրենց գրութիւնն գրաբար կը սկսին, եւ ոմն աւելի՝ ոմն պակաս, բաւական տեղ նոյն-պէս յուռաջ կը վարեն՝ մէջ ընդ մէջ ռամկօրէն ընդելուզելով։ եւ իրենց բը-նական լեզուին դառնալէն ետեւ ալ՝ երբեմն երբեմն երկայն կամ կարճ գը-րաբար հատածներ կը մուծանեն. այն-պէս զի բովանդակ գրութիւնն կ'ըլլայ ռամկասուն գրաբարի եւ գրաբարա-խառն ռամկօրէնի հիւսուած։ Ասոր հա-կառակ՝ Մխիթար իւր Ցառաջաբանէն ի զատ չունի ամենեւին անխառն գրա-բար հատածներ, եւ ոչ իսկ այնպիսի գրաբարախառն կտորներ՝ ինչպիսի էին ի վեր անդր գրուածներն։ Գրեթէ բո-լոր գիրքն միեւնոյն ռամկօրէն լեզուաւ կը գրէ։ ուստի եւ հաւնս ասա անդ կը գտնենք՝ գրաբարի յատուկ ձեւերէ եւ կազմակերպութիւններէ եւ ասացուած-ներէ զատ՝ միակ եւ առ առաւելն երկու տող միահետ բուն գրաբար նախադա-սութիւններ։

Թէ՝ առաջիկայ գրուածոյս եւ թէ՝ այլ եւս ռամկօրէն գրուածոց յատկութեանց մին եւս այն է՝ որ հասարակօրէն լե-զուն հետզհետէ եւ ատիճանաբար ա-ւելի կը ռամկանայ, մինչեւ ի վերջ կոյս զուտ ռամկօրէնի կերպարանք կ'առնու։ Ցայտնի է որ ինչպէս յամենայնի՝ նոյն-պէս նաեւ յայսմ բացառութիւնք կը հանդիպին։

Աւասիկ Մխիթարայ Հերացւոյ սովո-րական լեզուէն օրինակներ։

Դ. Գաղիանոս վասն երեք ազգ ջեր-մերոյն գիրքն, յառաջին մասանն՝ որ է ճառ, ասէ, եթէ ազէկ իմացիր եւ ի միտ առ, յորժամ առնու ջերմն ջուր եւ արա-կանն ի հով պուտուկ, անպատճառ տաքնայ հով պուտուկն ի ջերմն ջրէն։ ապա թէ առնուն հով ջուր եւ արկա-նեն ի տաք պուտուկ, նոյնպէս տաքնայ հով ջուրն ի տաք պուտուկէն։ Օրինակ է պուտուկն ջոր եւ պինտ անդամոցն, իսկ ջուրն՝ գիճութեանցն, որք են չորս նիւթքն։ Յորժամ տաքնայ ջոր եւ պինտ անդամունքն, տաքցնեն զչորս նիւթն, որ է արիւնն եւ մաղձն եւ պալղամ եւ սեւաջան։ նոյնպէս թէ տաքնայ չորս նիւթքն, տաքցնեն զչոր եւ զպինտ անդա-մունքն։

Այլ այն ցեղ ջերմն՝ որ ի յերեք հոգիքն լինին, չունի օրինակ որ ի յինքն ի նման լինի ամենայն գիտօք։ բայց վասն այնոր որ երեւնայ եւ ընդ գիտութեամբ անկանի, ա՛ռ ի միտ օրինակ զգաբրնի փուքսն, որ երբ ի յինքն քաշէ զբնիկ տաք օդն, անպատճառ տաքնայ փուք-սն ի յայն տաք օդոյն։ Այլ օրինակ խիստ ի նման յայտ (յայդ) իրացդ ի բը-նութիւն, եթէ ի միտ առնուս ազէկ եւ գիտանաս՝ որ երբ ի յայն փուքսն գի-ճութիւն լինի արգելած, մանաւանդ տեսանես մտօքդ՝ որ ճանապարհն մտա-նելոյն նեղ լինին, եւ չկարէ անցանել ընդ ինքն այն արգելած գիճութիւնքն որ ի փուքն կենայ, բայց հողմն անցանի։ Այս օրինակս խիստ նման է մարդկային բնութեան գործոյն։ զի օդոյն էութիւ-նքն որ խառնեալ է ընդ արեանն եւ ընդ ամենայն շնչաւոր երակսն, նոյնպէս եւ սիրտն, զի՞նչ է պակաս քան զդարբնի փուքսն։

Ե. Յորժամ բնաւորական գիճութիւ-նքն հատանի, չկայ ճար՝ որ այն մար-մինն դարձեալ յիւր ողջնութիւնն դառ-նայ եւ հաստատի։ Իսկ բերեմ ես այս բանիս ընկեր եւ օրինակ, որ ընթերցո-ղին դիւրաւ լինի։ Զայս իմա որ երբ ծառ՝ յորժամ կարի ի յիւրմէն, նուազի եւ հատանի իւրմէն ջուրն եւ հողոյն վաստակէն՝ նա այն ծառն վատթարի, եւ թառամի տերեւն։ Ապա թէ դարձ-եալ վաստակի իւր հողն, եւ ծառոյն ջուր տան, ստոյգ պայծառանան իւր տերեւքն, եւ ճոռքն ուժ առնեն եւ պտղաբերեն։ Ապա թէ զանց առնէ իւր տէրն եւ անհոգ կենայ՝ նա հատանի այն չորութիւնն ի ծառին ճուռքն, եւ վատ-թարէ զիւր պայծառութիւնն եւ զճուղ-քն, եւ խափանէ զտերեւն եւ զպտուղն։ Ապա թէ դարձեալ այն ծառոյն տէրն պէտ առնէ նմա, զտատկն բրէ եւ ջուր տայ, ի խիստ ցրտոյ եւ ի խիստ շղոյ պահէ զծառն, լինի որ յանկարծ այն ծառն դարձեալ յիւր բնական բը-նութիւնն դառնայ, հետ չասս ստածե-լոյ եւ դատելոյ։ Ապա թէ անտես առ-նէ տէր ծառոյն, եւ անհոգ կենայ, որ հասանի այն ծառոյն չորութիւնն ի յար-մատն եւ ի կեղեւն՝ նա չորանայ ծառն, եւ չիկայ հնար՝ որ ձօնիւ դարձեալ յիւր բնութիւնն դառնայ։ Նոյնպէս եւ այս ջերմն՝ երբ սկիզբն անհոգ կենայ իւր տէրն եւ պէտ չայնէ, աւիրի իւր զը-բոյցն։

Ուժ առնէն, իմա՝ ոյժ առնան։ ի ռամ-կօրէն գրութիւնս շատ անգամ կը հան-դիպի առնել՝ փխկ. առնուլ, մանաւանդ աներեւութի մէջ, զ. օ. երակ առ, եւ յետ երակ առնելոյն... Զչունչն դժար տայ եւ առնէ։

Պէտ ելնէ, փխկ. ելնէ։ Մինչեւ ա-մենէն հին գրութեանց մէջ կը գտնենք առնել բառին կերպարանափոխութիւն-քըն, որ հետզհետէ այլայլելով՝ եղած է այրնել, (երբեմն նաեւ արնել,) այնել, ա-նել, եւ վերջացած է արդի՝ ընել սղմամբ։

Բայց պէտք է միշտ անմոռաց ի մտի պահել, որ այս եւ նմանօրինակ փոփոխ-մունք շատ անգամ աւելի ընդօրինակո-ղաց գործն են քան հեղինակաց։ Սա-կայն եւ այնպէս մենք յայսպիսիս միշտ անփոփոխ կը պահենք ի ձեռս գտնուող օրինակին գրութիւնն, թէ՝ ի սղմունս եւ թէ՝ յուղղագրութեան, կ'ենթադ-րուի՝ բաց ի յայտնի սխալներէ, զոր ի հարկէ սրբագրելու էինք։ Այսպիսի ան-փոփոխ թողեալ գրութիւնքն են ի վեր անդր դիտեալքն։ յայտ՝ փխկ. յայդ, ճոռ՝ փխկ. ճոն, ճառ՝ փխկ. ճէնդ, տատակ՝ փխկ. յատակ, աւրել՝ փխկ. ա-ւերել։ Վասն զի հնար է թէ նաեւ Հե-զինակն նոյնպէս գրած է։

(Հանդէս Ամսօրեայ) Հ. Ղ. Ց.

(Շարունակելի)

ՄԻԻԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

—Կէյպիզէյէն իշար օլընտրզընա կէօրէ, Էրէքլիլի Իսմաիլ նամ քիմսէ-նին զէվճէլէրի օլան իքի Իսլամ գա-տրընը՝ կէչէն չարչէնպէհ կիւնիւ թար-լալարընտան քէօլէրինէ ավտէթ իթ-մէքտէ իքէն եօլտա գարշըլարընա իքի հայտուտ չրզըպ, պունլարը ֆէ-նա հալտէ խրրրալատրգտան սօնրա, իքիսինտէն էն կէնճինի տախի տաղա աչրըմըշլար տըր։

Կէյպիզէ գայմագամը քէյֆիյէ-թի խապէր ալտրգտա, մէվճուտ ժան-տարմալարը էշդրյանին թաագիպի-նէ սեվգ իթմիշ տիր։ Էահէր վէ Պէյթուլլահ նամ տիկէր էշդրյանին թաագիպի իչիւն Թաշ-Քէօբրիւ ճի-վարընտա պուլընան Գարթալ պին-պաշրսը՝ եօլտա մէզգուրէ գատրընին նաշընա թէսատիֆ իթմիշ տիր։ Հայտուտալար մէզգուրէնին պաշընը քէսիպ պիր տէրէյէ աթմըշլար վէ նաշը տախի չալը չըրրը ալթընտա սագ լամըշլար տըր։

Մէրգուման հայտուտալար էլան տէրտէսթ օլընամամը, վէ պու ֆաճիատան տօլայը Կէյպիզէ էշ-լիսի բէք գիյատէ խէվֆ ու հէյէ-ճանա տիւշար օլմուշ տըր։ Քէօղիւ-լէր՝ եօլճըլրգ իթմէյէ ճէսարէթ ի-տէմէյօրլար իմիշ։

—Իզմիտտէ Եկուբճի վէ Զէրքէս մուհաճիրլէրի պէյնինտէ արզի տա-վասընը թէսվիյէ իչիւն Իզմիտտէ պուլընան Էմրուլլահ էֆէնտի հաղ-րէթլէրիլէ մահքէմէյի իսթինաֆ միւտտաիի ուժումիյիկի մուավինլէ-ընտան Համիտ պէյ՝ իքմալը վագի-ֆէ իլէ տիւն Տէրսաատէթէ կէլմիշ-լէր տիր։

—Պրուսա մէճլիսը իտարէսի ազա-սընտան Բասիմ բաշա՝ էվվէլքի կիւն Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր։

ԿԻՒԶԷԼԼԷՇՄԷՔ ՊԻԼԱ ԶԻՅԱ՛ՀՆ

Պու մէճլէյէ՝ Մէնէքշէ Շեպնիմի (Բօզէ տը Վիօ-լէթ), Զամդաղ Շեպնիմի (Բօզէ տը Լէ), Կիւլ Շեպնիմի (Բօզէ տը Բօզ), վէ Գրբուք-զը Կիւլ Շեպնիմի (Բօզէ տը Բօզ Բուժ) իլէ Հալլ օլունմըշ տըր։

Մէգքիւր միւթէլիֆ շեպնիմէրէն (բօզէյէ բէն) իսթիմալլէ պէհէմէնճալ տախի կէնճլիք վէ միւքեմմէլ կիւզէլլիք հասըլ օլուր։

Մէգքիւր շեպնիմէր՝ ՍԸՀՀԷԹԷ ԱՍԼԱ ԶԻ-ՅԱՆ ՎԷՐՄԷՔՍԻԶԻՆ տիմսիզ անը վահտատ բէք գիյատ պիր պէյազլըգ, բէք թապիի պիր բէնկ, դատիֆէ կիպի պիր նումուշաճլըգ վէ դայէթէյէ ճանիպէյի պիր կիւզէլլիք վէրէր։ Ցաբրրզ պիր տէֆա դուլանըլսա, եիւզտէ օլան հէր նէվի լէքէյէրի տէֆ իտէր։

Սիմա անը վահտատ թէպտատիւլ իթթիկինտէն, պունդն սէնատթա օլուզընը էն պարըգ կէօզ պիլէ ֆարդ իտէմէզ։

Գատընտար գանի օլմագ իչիւն եաբընըզ պիր թէճրիպպէ քիթապէթ իտուպ, պունտան զա-յէթլէ մէմնուն վէ խօշնուտ օլաճագլար տըր։

Զէրր օլունան մուհասեպաթն հօնուլլինէ մուավինֆագ օլմագ իչիւն, պունա տաիր թա-բիրինճանէն ահֆէքանընը թէմամըյլա իճրա իթմէլի տիր։

Ասլ իլանը Հիւնճի ահֆէքիֆտէտ ֆիւնտե-բիճ տիր։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՈՐՍԱԸ

Լօնտրա 12 հոկտ.

Ինկլիզ. էհսամը Ինկ. Լիր.	097-11/16
Օսմ. էհսամը աչքլուը	15-1/8
» » գարանոը	15-3/16
» » Սէրի Ա	26-1/2
» » » Պ	-
» » » Ս	-
Օթօման 1871	32-
Օսմանլը Պանգասը	11-3/8
Ռուսիա իսթիդրաղը	99-1/4
Մրսրը ռուլ. մութահաղրտ	83-3/8
» եմիկսպայը	105-1/8
Տաղրա Սանկտ Մըսըր	79-
Ռուկլա իսթիդրաղը	101-1/4
Մա ճառ. իսթ. էհսամը 1877	-
Գամալիօ Բարիզ ճ այ վառտ	-

—

Բարիզ 12 հոկտ.

Ֆրանս. էհս. 3 % ֆր.	82-35
» » 4½ %	105-52
Էնկլի Օմ. էհսամը աչքլուը	15-40
» » գարանոը	15-42
Մէրի Պ.	-
» Ս.	15-23
Ռումէլի չըմէնտըֆէրի	48-25
Օսմանլը Բէյֆիսի էհսամը	-
» Պանգասը	537-50
Գրէտի Լիոնէ	625-
Գրէտի Ֆոնսիէ	1365-
Լիոն ագսիոնը	1310-
Սիվէյիշ ագսիոնը	2225-
Ռուսիա 5 % 1877	103-25
Իթալիա էհսամը	96-37
Մրսրը ֆոնս. մութահաղրտ	425-
Եունան 5 % 1879	415-
Գամալիօ 3 այ վառտ	25-38

—

Վիէննա 12 հոկտ.

Լօնտրա իւզերինէ գամալիօ	122-50
Ռումէլի չըմէնտըֆէրի	23-10

—

ԳԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱԸ

Էսկ. ռում. տիւն ազչ. գար.	16-22½
» » » էն եիւքսէք	16-23½
» » » էն աշաղը	16-22
Պու սապահ աչքլուը	16-22
Իսթիդրաղը տախվիյի տիւն գար.	37-30
» » » էն եիւքսէք	37-35
» » » էն աշաղը	37-27
» » » աչքլուը	37 27
Մըսըր մութահաղրտէ գար.	-
Պու սապահ աչքլուը	-
Սէռի Ա.	26-
» Պ.	15-15
» Գ.	16-22
Ռումէլի չըմէնտըֆէրի	47-30
Ագչէ փախկի	9-
Բէյրօր Ղրչ.	-
Հէվալէսիզ »	17-½

—

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	ք.ք. 8-
Սթամպօլ պանգասը	7-
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-12
Թրամվայ	4-35

ԱԳՈՂԼԷՐԻՆ ՓՈՒԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշ.տան	Ղրչ. Բք.
Պէյազ մէճիտկէ ֆարգը	103-15
Մէթալիք »	103-10
Պէլճիք »	103-20
Ալթըլըգ »	103-20
Ինկլիզ լիրասը	110-28
Ֆրանսըզ ալթունը	87-38
Բօլ	92-
Գրէմից ալթունը	51-20
Գարպօն գայմէսի	08-30

ԹԱՍՖԻՃԷ ԲԵԱՂԸՏԸ

10) լիք քեաղըտ	-
20) » »	10-30
100) » »	-
500)» »	-
1000)» »	10-20
30,000»»	-

ԻԼԱՆԱԹ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

ճանիպը ալխնուեն

—

Նիզամիյէ թահնիյէ իտարէսի հասըլթիրնան ֆիկրուխի օլունաճաղը էվվելճէ իլան գելընան եիւղ պին գըյէ ինճէ վէ օլ մրգտար գալն քէրէկին հիւլուլի թէգարրուպ իտէն թըշրինը էվվելը բումինին 3ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ պէհէմէհալ գարարը գամիսի վերիլէճէկինուեն, իշխերասընա թալիպ օլանլարրն մագամը Սէրասքէրի Լէվազիմաթը Ռումելիյէ տաիրէսինեն էկլմէլէրի իլան օլունուը։

29 իյլուլ 1888

3—2

Աչնան օղլու միւթէվէֆա Պօղոս էֆէնինին Մալիյէ Խազինէի ճէլիլէսինեն պա իլան մահբիսինպիհ տէրնի օլան մալիմէվրդ տար մէպալինին թէսվիյէսի ղըմբնտա էօհսէլի թասարրուֆինտա օլան Վանի գարիյէսինեն Գանտիլի ճատտէսինեն ամիպ 59 վէ ճէտիա 65 նումէրօ իլէ մուրագամ թախմինէն 5200 ղրա մահալին 800 ղրաը իւզերինէ մէպնի 16 օտա վէ 3 ռուֆա վէ 1 մաթպախ վէ 2 սանրճ վէ 1 գուլու վէ 1 քեարիիր մահղէն վէ միշիմէլաթը սարէյլի հավի 1 պաղ մէնզիլին 432 հիսսէ իթիպարբյլա 69 հիսսէի չայիասը լիրա 100 ղրշ հիսապլյա 7500, վէ երինէ ճատտէի մէղբիւրտ վագը թախմինէն 2400 ղրաը պաղչէսէն 300 ղրաը իւզերինէ մէպնի 6 օտա վէ 1 սաղն վէ 1 մաթպախ վէ 1 լիմնլրգ վէ պիր սարնրճ վէ 2100 ղրաա պաղչէ վէ միչթէմիլաթը սարիէյի չամիլ 56 նումէրօլու 1 պաղ սահիլիսանէնին 24 հիսսէ իթիպարբյլա 3 հիսսէսի 6500, վէ երինէ ճատտէի մէղբիւրտէ քեաին 62 նումէրօլու քէօմիւր մաղազասընին վէ 64 նումէրօլը 3000 ղրաա մահալին վէ Գանտիլի պրուՆընտա Վանի քէօրիւ ճամիի չէրիֆինէ գատար տալեան հիսսէսինին 24 հիսսէ իթիպարբյլա 3էր հիսսէլերի 4100, վէ Վանի գարիյէ վէ ճատտէսինտէ պիր նումէրօլու թախմինէն 4500 ղրաա արսատան 200 ղրաը իւզերինէ մէպնի 1 սանանրգ վէ ուչաղ օտասընը միչթէմիլ 3 պէկիր չէքիլիր 1 պաղ ախրրին նըսրի հիսսէսի 4000 վէ Վանի գարիյէսինտէ Գանտիլի ճատտէսինտէ 58 վէ 60 նումէրօլու 4 կէօղ գալրգխանէնին 4 հիսսէ իթիպարը իլէ 3 հիսսէի չայիասը 700, վէ Գումգաբու ճիվաբընտա Շէյխ Ֆէրհատ մահալէսինտէ թախմինէն 1100 ղրաա 19 նումէրօլու 1 պաղ պաղչէնին թէմամը 13200 վէ երինէ մահալէի մէղբիւրտէ Մուսալլա չէշմէսի սուգաղընտա Մէրեմէմ Անա քիլիսէսի վագ ֆընտան 15 վէ 17 նումէրօլու թախմինէն 1040 ղրաա արսանրն 26 հիսսէ իթիպարբյլա 3 հիսսէսի 1300, վէ երինէ ճիվաբը մէղբիւրտէ Բեհթիպ Գասրմ մահալէսինտէ ճամիի չէրիֆ սուգաղընտա թախմինէն 1250 ղրաա պաղչէսէն 50 ղրաը իւզերինէ մէպնի 1 պաղ ախչաղ օտասը չամիլ 20 նումէրօլու պաղչէնին 24 հիսսէ իթիպարբյլա 3 հիսսէի չայիասը 1700 ղրուշ պէտել իլէ Ինտէրսիւզաէտէ թալիպլերի էօհսէլէրինտէ մէկգաբուր էլլեսիկինտէն, թարիխը իլանտէն իթիպարէն 31 կիւն զարֆընտա հրսէսը մէղբիւրտէ իւզերլերինէ 100-տէ 5 զամմրյլու թալիպ օլանլարրն Պէյօղլու պլտայէթ մահբէմէսի Իճբրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլեմէլերի իլան օլունուը։

8 իյլուլ 304

Գալրն ամէրիգան պէղի մէթրօ	3226
Ալաճա »	2010
Բապուճ չիֆթ	335
Եուն չօրապ »	502

Ղուրբպա խասթախանէսի իչին միւպայասընա լիւզում կէօրիւնէն պալատէ մուրագամ էլ մրգտար 4 գալէմ էչեանրն միւնագասալարը իճբրա օլունաճաղընտան, իթա իմմէք խոթէյենլերին չէրաթիը միւնագասաթը անլամագ վէ մէկգրի միւնագասատա պուլունմագ իւզրէ թըշրինը էվվելը բումինին 1ինճի ճումաա էրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն նիւմունէլերիրլէ պէրապէր էվգաֆը Հիւմայուն մէճլիսը իտարէսինէ միւրահաաթ էյլեմէլերի։

29 իյլուլ 304 3—1

Միւպայասընա լիւզում կէօրիւնէն ճէտիտ գրյէ իլէ 2521 գրյէկէ գատար Գանտիա սապունընրն միւնագասաը իճբա օլունաճաղընտան, իթա իմմէք խոթէյենլերին չէրաթը մուգավէլէյի անլամագ վէ միւնագասատա պուլունմագ իւզրէ թըշրինը էվվելին 1ինճի ճումաա էրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն նիւմունէլերիրլէ պէրապէր մէճլիսը իտարէսի էվզաֆա միւրահաաթ էյլեմէլերի։

29 իյլուլ 304 3—1

	Շրէյ
Հընթա	7920
Շաիր	2930
Եուլաֆ	8505
Պուրչաղ	153
Քէթէն թօխումը	615
Գապլուճա	900
Ֆիք	258
Պագլա	305
Տարը	3
Մըսրը	400
Նօհուտ	1½
	20990½

Սէնէի հալիյէ աշար մալինտէն Զաթալճա սանճաղը մէրքէզ անպարընտա պուլունան ճինս վէ մրգտարլարը պալատէ մուրագամ հուպուպաթ թշրինը էվվելին 22սինտէ գաբարը գամիսի վերիլմէք իւզրէ մահալինճէ միւզայէտէյ չըգաբրլարընտան, կէխարը մէղբիւրէյէ թալիպ օլանլարրն մահալինճէ վէ եանսօտ Մալիյէ Խազինէի ճէլիլէսինտէ միւրահաաթ էյլեմէլերի։

29 իյլուլ 304 3—2

ՏՕԳԴՈՐ ՏԱՏՈՒՐ

Պիլեսասա պօղաղ, գուլաղ վէ պրուն խասթաբլեգլարրին թէասվիսինէ քէսբը մէկէքէ իթմէշյան Տօղթօր Տատուր Բարիզ, Լօնդրա վէ Վիէննա պէօյուք խասթախանէլերինտէ վէ մէշհուրուսթաբար եանընտա մէղբիւր խասթալեգլարը սրիզ ու ամիգ թէռազիզ իթմէքտէն ասնդրա պու քերրե շէհրիմիզ ժուվասէլէթ իտէրեք, Պէյօղլուսնա Տօղրու եօլտա Բուսիա սէֆարէթխանէսի իթթիսալինտէ 447 նումէրօլը մահալտէ եգամէթ իթմէքտէ վէ հէր սապահ պլաքիր սաաթ 9ատն էօյլէնէ գատար խասթա գապուլ էյլեմէքտէ սրը։ Քէզա Սթամպօլատա Համիդիյէ ասգարընտա թիրպէրէնին գարշըսընտա 8 նումէրօլը մահալը մախսուսընտա տախի բաղարլըրատան մատատա հէր կիւն եօյլէնէն ասնդրատաթ Հաէն 3է գատար խասթէկեան գապուլ իտէր վէ «չարշէնպէհ կիւնդէրի Սթամպուլատաքի մահալը մախսուսընտա մէճճանէն խասթա մատայէնէ էյլէ։»

ԽՐԱՏԱՎԱՃԵՆ ՎԱԳՈՎԱԳԱՐՔ

ԻՏԱԼԻԱ

Պէհէր հաֆթա օլարադ Տէրսաատէթլէ Իսպէնտերիյէ վէ Սուրիա պէհնինտէ սիւրաթ բօսթասը։

Բօշէր պէյ գապատանդ Թահթը գօմանդասընդա Շարգիյէ նամ վապօր 1300 թօնէլաթօ համուլէսինտէ վէ 150 պարկիր գուվվէթինտէ օլարադ ալաֆրանկա հոկտեմբերրն 17ինճի չարշենպէհ կիւնիւ էյլլէնէն սօնրա ալաֆր. սաաթ 4տէ Տէրսաատէթտէն հարաքէթլէ ԶԱՆԳԱՆԱԼԷ, ՄԻՏՏԻԼԻ, ԻԶՄԻՐ վէ ԲԻՐԻՆՃԷ օլարադ բապար էրթէսի սապահլայրն 4 պուլուգ կիւնտէն ԻՍՊԵՆՏԵՐԻՅԻՆԷ մուվասէլէթ իտէնճէ տրը։

Եօլճու պիլեթլերի ֆամիլեասա վէ կիտիպ կէլմէ ալընագագտա, թէնզիլատ ֆիյաթլա ֆիւրուխթ օլունուը։

Վապօրատա պիրինճի սընֆը սուֆրա թաղըմ, պանսիօ օտասը, հէգիմ վէ խրամէթճի գատրն տրը։

Երինէ բօսթաի մէղբիւրէնին ԻՍՊԵՆՏԵՐԻՅԻՆԷ հէր չարշէնպէհ սապահընը հարէքէթ իտէն Պէրիյէթիւշ Շամ վապօրլարը տօպրու ԵՆՖԱՆ հարէքէթ իտուպ ԻՍՊԵՆՏԵՐԻՅԻՆԷ 44 սաաթտա Պեյրութա վասլ օլուր, վէ թԱՐԱԲԼՈՒՍ, ՄԻՐՈՒՆ վէ ԻՍՊԵՆՏԵՐԻՈՆա օղրա բ

Բօսթաի մէղբիւրընդա Գրբմրզը տէհիպէ իշլէյէն վապօրլարը հէր ճումաա կիւնիւ Պրինտիզի բօսթա չանթաարընտա միւվասէլէթինտէն սօնդրա Սիւվէյշյանէն հարաքէթլէ, Զիտտէ, Պուսաքիտ, Մասսուա, Հիւտէյտա վէ Ասէն իսքէլէրինտէ ուղղար։

Եօլճու, մալ վէ էմանէթ եիւքլէթմէք իսթէյենլեր Սթամպօլատա Լամն Լօնիւնտ թէօբրիւ պաչընտա Եէնի Վալիտէ խանընտա գումրանտի մէղբիւրդն ասճենթէ էքսանէսինէ միւրաճաաթ իթմէյի տրլրէ։

Իշլպու ասճենթէքանէ պէտէյի Մըսրդն պիլճիմէ բօսթա իտարէքանէլերինտէ թէէսսիֆ օլընմադ իւզրէ բօսթա բօլճալարը [Սանտա Բօսթ] տախի իթա իտէր։

Հէր պրնդն եօլճու իչինե Պէ յուլանտա Տօղրու եօլտա 170 նումէրօլու մահալտէ Մ. Մ. Թօմաս Գուլդ վէ եվլատը ասճենթէսընա միւրաճաաթ օլընա։

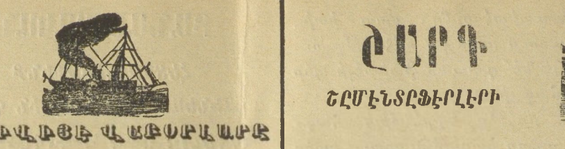

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ՇԸՄԷՆՏԸՖԷՐԻ

1888 Բուսմի Հոկտ. 1 ալաֆր. Հոկտ. 13տէն իթիպարէն

ԱԶԻՄԷԹ

Բրէյկի գումարը	Ֆօսֆատներու գումարը	ԹՐԷՆ ՆՕՄ.	2	4	6	8	10	12		Գումարը
		ՍԹԱՍԻՕՆ	Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Եօլճու	Եօլճու		
		ՎԷՐԻԵՐԷՆ Հայտար բաշատան		1 50 / 2 50	2 50 / 7 55	7 55 / 10 20	10 20 / 11 20	11 20		
		Գը.բլ Թօփրաք միւվ.	12 10 / 12 16	2 23 / 2 29	3 25 / 3 31	8 30 / 8 36	10 55 / 11 01	11 55 / 12 1		2 628
		Ֆ.ս.քեօշէսի ազի.	12 17 / 12 19	2 30 / 2 32	3 33 / 3 35	8 38 / 8 40	11 03 / 11 05	12 3 / 12 05		3 210
		Կէօզ Թէրէ միւվ.	12 20 / 12 24	2 34 / 2 38	3 37 / 3 41	8 42 / 8 46	11 07 / 11 11	12 07 / 12 11		5 45
		Էրէն Քէյ ազի.	12 25 / 12 27	2 39 / 2 41	3 43 / 3 45	8 48 / 8 50	11 13 / 11 15	12 13 / 12 15		6 —
		Պօսթանճը միւվ.	12 29 / 12 35	2 43 / 2 49	3 48 / 3 54	8 53 / 8 59	11 19 / 11 25	12 17 / 12 23		9 —
		Մալթէբէ միւվ.	12 36 / 12 46	2 51 / 3 01	3 56 / 4 06	9 01 / 9 11	11 27 / 11 37	12 25 / 12 35		14 —
		Գարթալ ազի.	12 48 / 1 01	4 09 / 4 22	9 13 / 9 26	11 39 / 11 52	12 37 / 12 50			20 50
		Բէնտիք միւվ.	1 02 / 1 10	4 25 / 4 33	9 29 / 9 37	11 54 / 12 02	12 52 / 1			24 50
		Թուզլա ազի.	1 10 / 1 56	4 40 / 5	9 44 / 10 04					34 75
		Կէյպիզ միւվ.	2	5 05	10 09					44 25
		Տիլ Իսկէլէսի ազի.	2 02 / 2 04	5 24 / 5 27	10 27 / 10 30					55 25
		Թավշանճըլ միւվ.	2 08 / 2 10	5 57 / 5 59	11 / 11 02					59 25
		Հէրէքէ ազի.	2 12 / 2 14	6 07 / 6 09	11 10 / 11 12					63 75
		Եարբմճա միւվ.	3 12 / 3 14	6 18 / 6 20	11 21 / 11 23					73 50
		Թիւթ. Զէֆթիլիք ազի.	3 19 / 3 22	6 44 / 6 46	11 47 / 11 49					79 75
		ԻԶՄԻՏԷՆ միւվ.	4 13 / 4 21	7 26 / 7 04	12 28 / 12 06					91 —

ԱՎՏԷԹ

Բրէյկի գումարը	Ֆօսֆատներու գումարը	ԹՐԷՆ ՆՕՄ	1	3	5	7	9	11	Գումարը
		ՍԹԱՍԻՕՆ	Եօլճու	Եօլճու	Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Եօլճու	
		ԻԶՄԻՏՏԷՆ Թիւթ. Զէֆթիլիք միւվ.				1 54 / 2 16	6 41 / 7 03		
		ազի.				2 18 / 2 33	7 07 / 7 22		11 25
		Եարբմճա միւվ.				2 35 / 2 9	7 23 / 7 49		17 50
		Հէրէքէ ազի.				3 01 / 3 10	7 52 / 8 01		27 25
		Թավշանճըլ միւվ.				3 12 / 3 29	8 04 / 8 12		31 75
		ազի.				3 22 / 3 52	8 14 / 8 41		35 75
		Տիլ Իսկէլէսի միւվ.				3 55 / 4 14	8 48 / 9 07		46 75
		ազի.				4 19 / 4 39	9 12 / 9 32		56 25
		Կէյպիզէ միւվ.				4 45 / 4 53	9 38 / 9 46	12 35 / 12 45	66 50
		ազի.				4 56 / 5 03	9 49 / 10 02	12 51 / 1 06	70 50
		Թուզլա միւվ.				5 11 / 5 24	10 05 / 10 29	1 11 / 1 38	77 —
		ազի.				5 30 / 5 33	10 27 / 10 31	1 39 / 1 45	85 850
		Կէյպիզէ միւվ.				5 41 / 5 43	10 35 / 10 37	1 44 / 1 45	87 790
		Պօսթանճը միւվ.				5 45 / 5 47	10 39 / 10 41	1 48 / 1 49	88 372
		Գը.բլ Թօփրաք միւվ.				5 53 / 6 05	10 47 / 11	1 57 / —	91 —

ԹԱՐԴ

ՇԸՄԷՆՏԸՖԷՐԼԷՐԻ

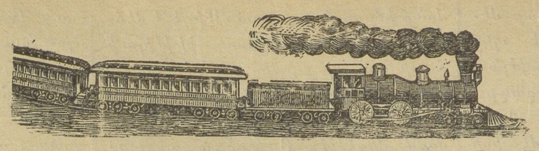

ՏԷՐՍԱԱՏԷԹ ԻԼԷ ԳԱՐԻՆ ԷՆԳՈՄԷՃԷ

1888 այաֆր. Օգոստոս 14տէն իթիպարէն եէնի էմրէ տէկին եօլ Լարիֆաաը։

ԹՐԷՆ ՆՈՒՄԷՐՕ	4	52	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	2
	ՍԹԱՄՊՕԼՅԱՆ ԻԶԻՒԻՐ-ԶԼԳՄԷՃԷՏԷ																	
ՍԹԱՍԻՕՆԼԱՐ	Մապ.հդան եօյլէնի գարը						ՎԱԳԸՐ ՀԱՐԷՐԷԹ						Լէյլէնդէն սգէլմա գարը					
Սթամպօլ	6 33	7	7 55	8 31	9 20	9 50	10 45	11 15	1 10	2 35	3 45	4 33	5 05	5 20	6 04	6 34	7 10	8 15
Գումրգաբու	6 42	7 14	8 10	8 40	9 29	9 59	10 54	11 24	1 19	2 44	3 54	4 44	5 14	5 29	6 13	6 43	7 19	
Եէնի-Գարբու	6 46		8 14	8 44	9 33	10 03	10 58	11 28	1 23	2 48	3 58	4 48	5 18		6 17	6 47	7 23	
Սամաթիա	6 52		8 20	8 50	9 39	10 09	11 04	11 34	1 29	2 54	4 04	4 54	5 24		6 23	6 53	7 29	
Եէտի-Գուլէ	6 57	7 27	8 25	8 55	9 44	10 14	11 09	11 39	1 33	2 59	4 09	4 59	5 27	5 38	6 28	6 56	7 35	
Մագրիքէօյ	7 09	7 50	8 36	9 07	9 55	10 26	11 20	11 51	1 45	3 10	4 21	5 11		5 50	6 40		7 47	
Ա.յ-Սթէֆանօ	7 18	8 03		9 16		10 35		12 02	1 54		4 30	5 20		5 59	6 49		7 57	
Քիւչիւք-Զէքմէճէ		8 13						12 10									8 05	

ԹՐԷՆ ՆՈՒՄԷՐՕ	3	5	1	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	51
	ԻԶՄԻՏ-ԶԼԳՄԷՃԷՏԷՆ ՍԹԱՄՊՕԼ																	
ՍԹԱՍԻՕՆԼԱՐ	Մապ.հդան եօյլէնի գարը						ՎԱԳԸՐ ՀԱՐԷՐԷԹ						Լէյլէնդէն սգէլմա գարը					
Քիւչիւք-Զէքմէճէ		6 50								1 27							6 54	
Ա.յ-Սթէֆանօ	6 30	7		8 02		9 20		10 43		1 36	2 35		4 35		5 41	6 04	7 07	
Մագրիքէօյ	6 40	7 10		8 11	8 41	9 30	10	10 55	11 25	1 46	2 45	3 55	4 45		5 51	6 14	7 22	
Եէտի-Գուլէ	6 55	7 24		8 25	8 55	9 44	10 14	11 09	11 39	1 53	2 59	4 09	4 59	5 42	6 03	6 28	7 04	7 39
Սամաթիա	6 59	7 28		8 29	8 59	9 48	10 18	11 13	11 43	2 02	3 03	4 13	5 03	5 46		6 32	7 08	
Եէ-Գարբու	7 05	7 34		8 35	9 03	9 54	10 24	11 19	11 49	2 08	3 09	4 19	5 09	5 52		6 38	7 14	
Գումրգաբու	7 09	7 38		8 39	9 09	9 58	10 28	11 23	11 53	2 12	3 13	4 23	5 13	5 56	6 12	6 42	7 18	7 51
Սթամպօլ	7 17	7 46	8 15	8 47	9 17	10 06	10 36	11 51	12 01	2 20	3 21	4 31	5 20	6 04	6 20	6 50	7 26	8

Մ-ԼՀՈՒԼԸ։ — ՃԷսամէթի աղ օլան Եիւքլէր պիրա փարդ հէր թրէնտէ գապուլ օլունուր Լաքին ճէսամէթլի օլան Եիւքլէր՝ Տէրսաատէթ իլէ Մագրիքէօյ պէյնինտէ վէ նա սնասան հօմէյէ իլլէյէն թրէնլերտէ գապուլ օլունաճագ տրը։

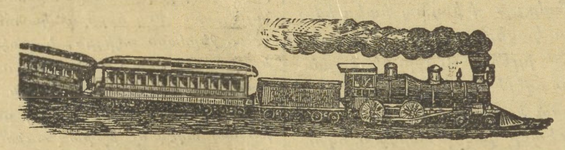

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ՇԸՄԷՆՏԸՖԷՐԻ

1888 Բուսմի Հոկտ. 1 ալաֆր. Հոկտ. 13տէն իթիպարէն

ԱԶԻՄԷԹ

Բրէյկի գումարը	Ֆօսֆատներու գումարը	ԹՐԷՆ ՆՕՄ.	2	4	6	8	10	12		Գումարը
		ՍԹԱՍԻՕՆ	Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Եօլճու	Եօլճու		
		ՎԷՐԻԵՐԷՆ Հայտար բաշատան		1 50 / 2 50	2 50 / 7 55	7 55 / 10 20	10 20 / 11 20	11 20		
		Գը.բլ Թօփրաք միւվ.	12 10 / 12 16	2 23 / 2 29	3 25 / 3 31	8 30 / 8 36	10 55 / 11 01	11 55 / 12 1		2 628
		Ֆ.ս.քեօշէսի ազի.	12 17 / 12 19	2 30 / 2 32	3 33 / 3 35	8 38 / 8 40	11 03 / 11 05	12 3 / 12 05		3 210
		Կէօզ Թէրէ միւվ.	12 20 / 12 24	2 34 / 2 38	3 37 / 3 41	8 42 / 8 46	11 07 / 11 11	12 07 / 12 11		5 45
		Էրէն Քէյ ազի.	12 25 / 12 27	2 39 / 2 41	3 43 / 3 45	8 48 / 8 50	11 13 / 11 15	12 13 / 12 15		6 —
		Պօսթանճը միւվ.	12 29 / 12 35	2 43 / 2 49	3 48 / 3 54	8 53 / 8 59	11 19 / 11 25	12 17 / 12 23		9 —
		Մալթէբէ միւվ.	12 36 / 12 46	2 51 / 3 01	3 56 / 4 06	9 01 / 9 11	11 27 / 11 37	12 25 / 12 35		14 —
		Գարթալ ազի.	12 48 / 1 01	4 09 / 4 22	9 13 / 9 26	11 39 / 11 52	12 37 / 12 50			20 50
		Բէնտիք միւվ.	1 02 / 1 10	4 25 / 4 33	9 29 / 9 37	11 54 / 12 02	12 52 / 1			24 50
		Թուզլա ազի.	1 10 / 1 56	4 40 / 5	9 44 / 10 04					34 75
		Կէյպիզէ միւվ.	2	5 05	10 09					44 25
		Տիլ Իսկէլէսի ազի.	2 02 / 2 04	5 24 / 5 27	10 27 / 10 30					55 25
		Թավշանճըլ միւվ.	2 08 / 2 10	5 57 / 5 59	11 / 11 02					59 25
		Հէրէքէ ազի.	2 12 / 2 14	6 07 / 6 09	11 10 / 11 12					63 75
		Եարբմճա միւվ.	3 12 / 3 14	6 18 / 6 20	11 21 / 11 23					73 50
		Թիւթ. Զէֆթիլիք ազի.	3 19 / 3 22	6 44 / 6 46	11 47 / 11 49					79 75
		ԻԶՄԻՏԷ միւվ.	4 13 / 4 21	7 26 / 7 04	12 28 / 12 06					91 —

ԱՎՏԷԹ

Բրէյկի գումարը	Ֆօսֆատներու գումարը	ԹՐԷՆ ՆՕՄ	1	3	5	7	9	11	Գումարը
		ՍԹԱՍԻՕՆ	Եօլճու	Եօլճու	Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Էչեա վէ Եօլճու	Եօլճու	
		ԻԶՄԻՏՏԷՆ Թիւթ. Զէֆթիլիք միւվ.				1 54 / 2 16	6 41 / 7 03		
		ազի.				2 18 / 2 33	7 07 / 7 22		11 25
		Եարբմճա միւվ.				2 35 / 2 9	7 23 / 7 49		17 50
		Հէրէքէ ազի.				3 01 / 3 10	7 52 / 8 01		27 25
		Թավշանճըլ միւվ.				3 10 / 3 12	8 01 / 8 04		31 75
		ազի.				3 29 / 3 22	8 12 / 8 14		35 75
		Տիլ Իսկէլէսի միւվ.				3 52 / 3 55	8 41 / 8 48		46 75
		ազի.				4 14 / 4 19	9 07 / 9 12		56 25
		Թուզլա միւվ.				4 39 / 4 45	9 32 / 9 38	12 35	66 50
		ազի.	4 13	2 43		4 53 / 4 56	9 46 / 9 49	12 45 / 12 51	70 50
		Գարթալ միւվ.	4 21 / 4 23	2 21 / 2 23		5 00 / 5 11	10 02 / 10 05	1 06 / 1 11	77 —
		Մալթէբէ միւվ.	4 36 / 4 38	2 36 / 2 38	3 45	5 24 / 5 30	10 15 / 10 24	1 24 / 1 26	82 —
		Պօսթանճը միւվ.	4 48 / 1 50	2 48 / 2 50	3 55 / 3 58	5 23 / 5 29	10 45 / 10 48	1 26 / 1 34	85 —
		Էրէն Քէյ ազի.	1 56 / 2	2 56 / 3	4 04 / 4 07	5 33 / 5 35	10 24 / 10 27	1 33 / 1 38	85 850
		Կէօզ Թէրէ միւվ.	2 02 / 2 04	3 02 / 3 04	4 09 / 4 11	5 35 / 5 41	10 29 / 10 31	1 38 / 1 39	87 790
		ազի.	2 08 / 2 10	3 08 / 3 10	4 15 / 4 17	5 41 / 5 43	10 35 / 10 37	1 44 / 1 45	88 372
		Ֆէնէրբ քէօշէսի միւվ.	2 12 / 2 14	3 12 / 3 14	4 19 / 4 21	5 45 / 5 47	10 39 / 10 41	1 48 / 1 49	91 —
		Գը.բլ Թօփրաք միւվ.	2 20 / 2 30	3 20 / 3 30	4 27 / 4 35	5 53 / 6 05	10 47 / 11	1 57 / —	
		» » վաբոր ազի.							

ԻՏԱԼԻԱ ՄԱԽՍՈՒԼ

Իշպու 1888 հոկտեմբերին 1ինճի ճումաա էրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէ

ԱՏԱԼԱՐ ԹԱՐԻԳԻ

Ադալարդան հեօբրէ-յէ

Մբ. Տգ.

1 15 Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գրնալը [1]
1 45 Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գրնալը [Պ. Ատատան 2.30տէ]
7 45 Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ